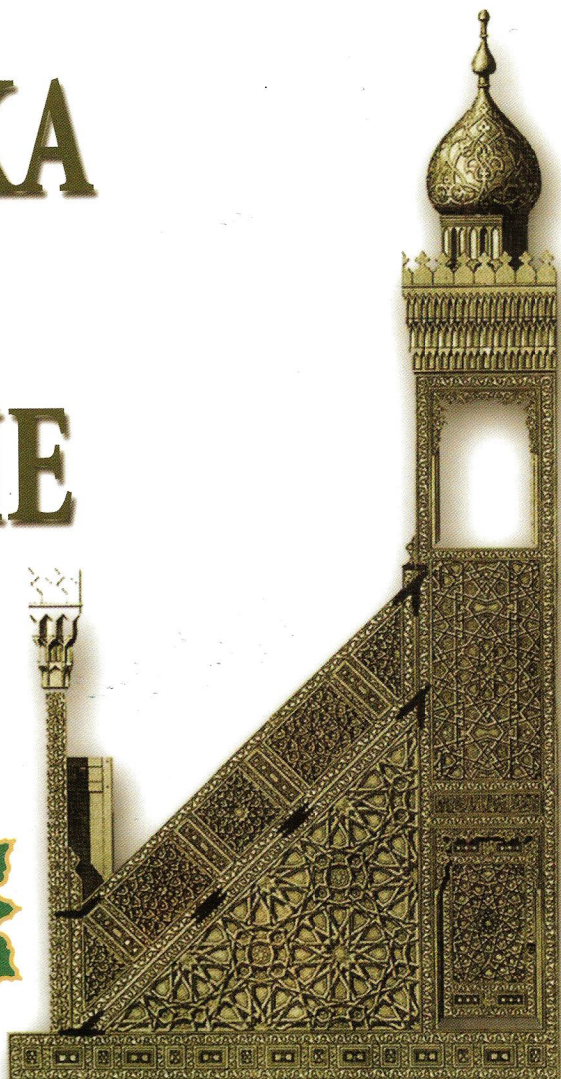

Dželaluddin es-Sujuti

100 ODLIKA DANA DŽUME

Imam Dželaluddin es-Sujuti

STOTINU ODLIKA DANA DŽUME

<i>Izdavač:</i>	Medžlis Islamske zajednice Sanski Most
<i>Za izdavača:</i>	Mirsad Spahić
<i>Prijevod djela:</i>	hfz. Nedžad Čeman
<i>Urednik:</i>	Haris Grabus
<i>Redaktori:</i>	dr. Fuad Sedić, dr. Zuhdija Hasanović
<i>Lektor:</i>	mr. Ismail Palić
<i>Korektor:</i>	dr. Zuhdija Hasanović
<i>Tehničko uređenje:</i>	Aida Mujezin
<i>Dizajn korice:</i>	Fikret Kekić
<i>Štampa:</i>	"Bemust", Sarajevo
<i>Za štampariju:</i>	Mustafa Bećirović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28 - 4 - 534. 35

es-SUJUTI, Dželaluddin

Stotinu odlika dana džume / Dželaluddin
es-Sujuti; [prijevod djela Nedžad Čeman]. - Sanski
Most: Medžlis Islamske zajednice, 2005. - 97 str.;
20 cm

Izv. stv. nasl. na arap. jeziku

ISBN 9958-9684-3-6

COBISS. BH - ID 14111494

Imam Dželaluddin es-Sujuti

STOTINU ODLIKA DANA DŽUME

Sanski Most, 2008.

NAPOMENA PREVODIOCA

Djelo koje imate u rukama, poštovani čitaoci, jeste cjeloviti prijevod es-Sujutijeva djela *Stotinu odlika dana džume*. Ipak, u onim slučajevima gdje je o jednoj temi navedeno više hadisa koji su sadržinski potpuno isti, ali im je niz prenosilaca u određenoj mjeri različit, ili je, pak, razlika u jednoj ili više riječi u tekstu hadisa koje su skoro identičnog značenja i čija se razlika značenja gubi u prijevodu, u svim tim slučajevima navodili smo samo jednu, najpotpuniju verziju tog hadisa, a ostale smo ispuštali.

Također smo u situacijama kada je o jednoj temi postojalo više hadisa različitog stepena vjerodostojnosti, a es-Sujuti se odlučio za verziju koja je manje vjerodostojna, tada smo umjesto tog hadisa naveli vjerodostojniju verziju, odnosno predaju koju bilježi viši hadiski autoritet.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Neka je potpuna hvala Uzvišenom Allahu, Koji odlikova ummet Muhammeda, s.a.v.s., najvećim odlikama. Neka je trajan Allahov salavat i selam na našeg sejjida Muhameda, s.a.v.s., koji je najodlikovaniji od svih stvorenja.

Ibn Kajjim u svom djelu *Zadul-Meadu* spomenuo je trideset i tri odlike petka, dana džume. Mnogo više odlika izostavio je nego što ih je spomenuo, pa sam našao za shodno da ih pobrojim u ovoj poslanici, ukazujući na njene izvore. Uspio sam sakupiti stotinu odlika ovog odabranog dana.

Neka nam Allah bude u pomoći.

PRVA ODLIKA

Petak je mubarek-dan ovog ummeta

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِنَّ هَذَا يَوْمٌ عِيدٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لِلْمُسْلِمِينَ فَمَنْ جَاءَ إِلَى الْجُمُعَةِ فَلْيَغْتَسِلْ وَإِنْ
كَانَ طَيِّبٌ فَلْيَمْسَسْ مِنْهُ وَعَلَيْكُمْ بِالسَّوَاكِ .

Zaista je ovaj dan (petak) Allah muslimanima učinio mubarek-danom. Pa ko dođe na džuma-namaz neka se okupa, ako bude imao miris, neka se namiriše, i upotrijebite misvak.¹

2. Resulullah, s.a.v.s., na jednoj džumi rekao je:

مَعَاشِرَ الْمُسْلِمِينَ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيدًا ، فَاغْتَسِلُوا وَعَلَيْكُمْ
بِالسَّوَاكِ .

Skupino muslimana! Allah vam je ovaj dan učinio mubarek-danom, pa se okupajte i upotrijebite misvak.²

DRUGA ODLIKA

Pokuđeno je petak postiti izdvojeno

1. Vjerovjesnik, s.a.v.s., veli:

لَا يَصُومُ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا أَنْ يَصُومَ قَبْلَهُ أَوْ يَصُومَ بَعْدَهُ .

¹ Fethul-bari bi šerh Sahihul-Buhari, 2/387. Ibn Madža, 1098. Et-Tergib ve et-terhib, 1/498. El-Metalib el-alijje, 610. Kenzul-ummal, 21265. Et-Taberani u Es-Sagiru, 1/269. Ithafes-sada el-muttekin, 3/252.

² El-Bejheki u Es-Sunenu el-kubrau, 2/243. Et-Taberani u El-Evsatu od Ebu Hurejre, r.a.

*Neka niko od vas ne posti petak osim s danom prije ili poslije njega.*³

2. Džabir, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio post petkom.⁴

3. Džuvejrija, r.a., (majka vjernika) prenosi da joj je Vjerovjesnik, s.a.v.s., jednom došao petkom, a ona je postila, pa ju je upitao:

أَصُمْتُ أَمْسِ قَالَتْ لَا قَالَ تُبَيِّنُ أَنْ تَصُومِي عَدَا قَالَتْ لَا قَالَ فَأُطْرِي.

Jesi li postila jučer?

Odgovorila je: “Ne”.

Zatim je pitao: *A želiš li postiti sutra?*

Opet je odgovorila: “Ne”.

Reče joj: *Pa, omrsi se!*⁵

4. Dženada bin Ebu Umejja el-Ezdi, r.a., veli: “Ušao sam kod Resulullaha, s.a.v.s., s grupom ljudi iz plemena El-Ezd na dan džume, pa nas je pozvao za sofru koja je bila pred njim. Rekli smo: ‘Mi postimo.’

Upitao je:

أَصُمُّمُ أَمْسِ؟ قُلْنَا لَا. قَالَ: أَتَصُومُونَ عَدَا؟ قُلْنَا لَا. قَالَ: فَأَفْطِرُوا ثُمَّ قَالَ: لَا تَصُومُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ مُنْفَرِدًا.

Jeste li postili jučer?

Odgovorili smo: ‘Ne.’

On je upitao: *Hoćete li postiti sutra?*

³ El-Buhari, 3/54. Muslim (*Es-Sijam*, 147). Ebu Davud, 2420. Ibn Madža, 1723. Et-Tirmizi, 743. El-Bejheki, 4/302. *Šerbus-sunne*, 6/359.

⁴ Muslim (*Es-Sijam*, 146).

⁵ El-Buhari (*Fethul-bari*, 4/232).

Odgovorili smo: 'Ne.'

Reče: *Pa omrsite se!*

Zatim reče: *Nemojte postiti petak izdvojeno!*⁶

5. Vjerovjesnik, s.a.v.s., veli:

لَا تَخْصُوا لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِقِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اللَّيَالِي وَلَا تَخْصُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِصِيَامٍ مِنْ بَيْنِ الْأَيَّامِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي صَوْمٍ بِصَوْمِهِ أَحَدُكُمْ.

*Nemojte noćni namaz (kijamul-lejl) posebno vezivati samo za noć uoči petka, niti petak izdvajati postom od drugih dana, osim ako se to nađe u postu nekog od vas.*⁷

En-Nevevi kaže da je, po našem mezhebu, kao i po većini učenjaka, petak izdvajati postom pokuđeno (*mekruh*). Pojedinci smatraju da nije mekruh, osim onome koga bi post iscrpio i oslabio ga za ibadet toga dana. On zastupa svoje mišljenje na sljedećem hadisu koji bilježe Ahmed, Et-Tirmizi, En-Nesai i drugi od Ibn Mesuda, r.a., a u kojem stoji da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., "...rijetko mrsio petkom."

قَلَّمَا كَانَ يُفْطِرُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

Odgovor na ovo jeste u činjenici da bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., postio četvrtkom pa uz njega dodavao i petak.

Različita su mišljenja o pitanju mudrosti ove pokuđenosti (izdvajanje petka postom). Ispravno je ono što navodi En-Nevevi: "Petak je dan u kojem su propisani mnogi ibadeti od zikra, dova, učenja Kur'ana, donošenja salavata na Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa je mustehab (pohvaljeno) taj dan ne

⁶ El-Mustedrek, 3/608.

⁷ Muslim (Es-Sijam, 148).

postiti da bi se imala snaga za spomenute obaveze, i to s revnošću, bez malaksalosti i umora, kao što je slučaj i s hadžijom na Arefatu, kada mu je preče ne postiti zbog iste mudrosti.”

Pa ako neko kaže: “Kada bi to bilo tako, onda bi petak bilo mekruh postiti i kad je spojen s danom prije ili poslije njega”, onda će mu se odgovoriti da je post četvrtka odnosno subote dopuna i zamjena za malaksalost i propuste u obavezama na dan džume.

Neki smatraju da je pokuđeno postiti petkom zbog toga što se mubarek-danom, po običaju, ne posti. Tog mišljenja je i Ibn Hadžer, podupirući ga slijedećim hadisom koji bilježi El-Hakim pripisujući ga Vjerovjesniku, s.a.v.s.⁸

6. Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaže:

يَوْمُ الْجُمُعَةِ يَوْمٌ عِيدٌ فَلَا تَجْعَلُوا يَوْمَ عِيدِكُمْ يَوْمَ صِيَامِكُمْ إِلَّا أَنْ تَصُومُوا
قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ.

Dan džume jeste mubarek-dan, pa nemojte u mubareku danu postiti, osim ako ćete postiti dan prije ili dan poslije.⁹

7. Ali bin Ebu Talib, r.a., veli:

“Ko dobrovoljno posti neke dane od mjeseca neka posti četvrtak, a neka ne posti petkom jer to je dan jela, pića i zikra”.¹⁰

Neki pak smatraju da je mudrost (neizdvajanja petka postom) zbog suprotstavljanja židovima, koji poste na dan svoga

⁸ En-Nevevijevev komentar Muslima, 3/197, 198.

⁹ El-Mustedrek, 1/437.

¹⁰ Ibn Ebu Šejba zabilježio je ovu h. Alijinu izreku s dobrim senedom, što bilježi Ibn Hadžer u *Fethul-bariju*, 4/235.

praznika, tj. izdvajaju ga postom. A nama je zabranjeno s njima se poistovjećivati, kao što im se treba suprotstaviti i kad je riječ o postu dana Ašure posteći ga s danom prije ili danom poslije njega.

TREĆA ODLIKA

Pokuđeno je noć uoči petka izdvajati ibadetom

1. Pokuđeno je noć uoči petka izdvajati noćnim naflama zbog hadisa pod rednim brojem pet, mada se prenosi da je Malik ibn Enes klanjao noćni namaz uoči petka.

ČETVRTA ODLIKA

Učenje sure Es-Sedžda i sure El-Insan petkom na sabah-namaz

1. Ebu Hurejre, r.a., veli:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْلُو يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ الْم
تَنْزِيلُ السَّجْدَةِ وَهَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ .

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., učio je petkom na sabah-namaz sure Elif-Lam-Mim, Tenzil, Es-Sedžda i Hel-eta alel-insani.”¹¹

2. Isti hadis prenose Ibn Abbas, r.a., Ibn Mesud, r.a., Ali, r.a., i drugi, s dodatkom:

يُذَكِّرُهُمْ ذَلِكَ .

¹¹ El-Buhari, 2/5. Muslim (*El-Džumua*, 64, 65).

“...stalno to učeći.”¹²

Ibn Dihja veli da je mudrost u odabiru baš ove dvije sure ukazivanje na ono što se u njima spominje od stvaranja Adema, a.s., koje je bilo u petak, te o stanjima Kijametskog dana, koji će biti u petak. Drugi opet misle da su ove sure učene zbog dodatne sedžde, pošto u suri Es-Sedžda postoji takav ajet.

3. Ibrahim En-Nehai¹³ kaže: “Pohvaljeno je na sabahu petkom učiti suru u kojoj se nalazi ajet sa sedždom.”¹⁴

4. Ibrahim en-Nehai nekada bi učio i suru Merjem.¹⁵

5. Ispravni prethodnici (*selefs-salih*) učili bi na sabahu petkom suru u kojoj se nalazi ajet sa sedždom.¹⁶

PETA ODLIKA

Sabah u džematu petkom najvredniji je namaz kod Allaha, dž.š.

1. Ibn Omer, r.a., otišao je na džemreta (da baci kamen-čiće) u toku sabah-namaza, pa kad se vratio, Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče mu:

مَا شَغَلَكَ عَنْ هَذِهِ الصَّلَاةِ؟ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ أَوَّلَ صَلَاةٍ عِنْدَ اللَّهِ غَدَاةُ
الْجُمُعَةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فِي جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ.

¹² Et-Taberani.

¹³ Ibrahim en-Nehai učitelj je Ebu Hanifinog učitelja Hammada bin Muslima.

¹⁴ Ibn Ebu Šejba.

¹⁵ Ibn Ebu Šejba (i u suri Merjem nalazi se ajet sa sedždom - op. prev.).

¹⁶ Ibn Avn.

*Šta te je spriječilo da izostaneš od ovog namaza?
Zar ne znaš da je kod Allaha sabah petkom u
džematu najčasniji namaz?!¹⁷*

2. Vjerovjesnik, s.a.v.s., veli:

إِنَّ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ عِنْدَ اللَّهِ صَلَاةُ الصُّبْحِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي جَمَاعَةٍ.

*Zaista je najvredniji namaz kod Allaha sabah
petkom u džematu.¹⁸*

3. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَا مِنْ الصَّلَوَاتِ صَلَاةٍ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي جَمَاعَةٍ وَمَا
أَحْسَبُ مَنْ شَهِدَهَا مِنْكُمْ إِلَّا مَغْفُورًا لَهُ.

*Nema vrednijeg namaza od sabaha u džematu na
dan petka, i računam (nadam se) da će svakome
ko bude na njemu prisutan biti oprosteno.¹⁹*

ŠESTA ODLIKA

Džuma-namaz (farz)

sastoji se od dva rekata

Džuma-namaz odlikuje se i time što se njen farz sastoji od dva rekata, dok se podnevski farz, koji se klanja u isto vrijeme, u drugim danima sastoji od četiri rekata.

¹⁷ Seid bin Mensur u *Sunenu*.

¹⁸ El-Bejhaki u *Suabu*. Et-Taberani u *El-Kebiru*. *Kenzul-ummal*, 19307-19308. Ebu Nuajm u *Hil'jetu*.

¹⁹ El-Bezzar, Et-Taberani sa slabim senedom.

SEDMA ODLIKA

Džuma-namaz ravna se sa hadžom

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

الْجُمُعَةُ حَجُّ الْمَسَاكِينِ.

*Džuma-namaz je hadž siromaha.*²⁰

2. Seid bin el-Musejjib, r.a., kaže:

“Džuma mi je draža od dobrovoljnog hadža.”²¹

OSMA ODLIKA

Na džuma-namazu imam uči naglas

Međutim, na dnevnim namazima (tj. podnevskom i ikin-dijskom) imam uči u sebi.

DEVETA ODLIKA

Učenje sure El-Džumua i sure El-Munafikun na džuma-namazu

1. Ebu Hurejre, r.a., veli:

سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتْلُو فِي الْجُمُعَةِ سُورَةَ الْجُمُعَةِ وَإِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ.

“Čuo sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., da na džuma-namazu uči suru El-Džumua i Ve iza džaekel-munafikun.”²²

²⁰ *Keiful-bafa*, 1/400. *El-Fevaid el-medžmua*, str. 437. *Tezkire*, 114. *El-Kenz*, 21031-21032. *Ithaf es-sada el-muttekin*, 9/152. *El-Ihja*, 4/133. Hadis je slabog seneda.

²¹ Ibn Zindževejh u djelu *Fedailul-e'amal*.

²² Muslim (En-Nevevi, 2/529).

Učenjaci smatraju da je mudrost izbora ovih dviju sura zbog same naredbe klanjanja džuma-namaza i drugih propisa, kao što su oslanjanje na Allaha, dž.š., tevekkul, spominjanje Allaha, dž.š., zikrullah, i ostalo što je spomenuto u suri El-Džumua, te zbog ukora licemjera, munafika, i njihovog poticanja na pokajanje (tevbu), kao i drugih propisa koji se spominju u suri El-Munafikun.

2. Isto predanje bilježi i Et-Taberani riječima:

“...podstičući vjernike surom El-Džumua, a zastrašujući licemjere surom El-Munafikun.”²³

DESETA ODLIKA

Džuma-namaz klanja se u džematu

Džuma-namaz mora se klanjati u džemaatu, a ne može se klanjati pojedinačno.

JEDANAESTA ODLIKA

Za džumu je potreban određen broj klanjača

1. Džabir bin Abdullah, r.a., veli:

“Po sunnetu, kada se napuni broj od 40 ili više ljudi, mora se obaviti džuma-namaz.”²⁴

²³ Et-Taberani u *El-Evsatu, Medžmeu ez-zevid*, 2/191. El-Hejsemi kaže da je hadis dobar, hasen.

²⁴ Ed-Darekutni 2/3, 4. El-Bejhkei kaže da se ovaj iskaz Džabira, r.a., ne može uzeti kao dokaz jer se u njegovom lancu prenosilaca nalazi Abdul-Aziz bin Abdurrahman. Za njega En-Nesai kaže da nije pouzdan, a Ed-Darekutni da je munkurul-hadis.

Ibn Hadžer kaže da postoje mnogi drugi hadisi koji ukazuju da je dovoljan i manji broj od 40.²⁵

DVANAESTA ODLIKA

Džuma se obavlja u većim mjestima

(Za valjanost džume potrebno je da se obavlja u većim mjestima, koja imaju toliko odraslih muškaraca da ne bi svi mogli stati u jednu džamiju u tom mjestu. *Fikḥul-ibadat*, str. 74.).²⁶

TRINAESTA ODLIKA

Džuma se obavlja dozvolom sultana

(To znači da treba da je obavlja vladar ili od njega ovlaštena osoba. *Fikḥul-ibadat*, str. 74.)²⁷

ČETRANAESTA ODLIKA

Stanje onih koji izostaju sa džume

1. Abdullah bin Mes'ud, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao ljudima koji su izostali sa džume:

²⁵ Po hanefijskom mezhebu džuma će biti valjana ako je obave najmanje trojica ljudi osim imama (3+1), makar oni bili musafiri ili bolesnici. Pogledaj: *Fikḥul-ibadat* na str. 74.

²⁶ U klasičnim knjigama fikha stoji da se džuma mora obavljati u gradu (beled). Međutim situacija se izmijenila pošto današnje selo nema isti status kakav je imalo u tadašnja vremena. Danas se džuma ne klanja samo u udaljenim i teško pristupačnim mjestima. Čak, neka naša sela imaju i po dva džemata, tj. dvije džamije u kojima se klanja džuma - op. prev.

²⁷ Ovu dozvolu u našem vremenu izdaje Rijaset islamske zajednice - op. prev.

لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَّ رَجُلًا يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ ثُمَّ أَحْرِقَ عَلَى قَوْمٍ يَخْلَفُونَ عَنِ الْجُمُعَةِ يَوْمَهُمْ.

*Bavio sam se mišlju da naredim nekom čovjeku da klanja ljudima, a zatim da zapalim kuće onima koji izostaju sa džuma-namaza.*²⁸

PETNAESTA ODLIKA

Ko ostavlja džuma-namaz bit će mu srce zapečaćeno

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

لَيَنْهَيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ.

*Ili će oni koji ostavljaju džuma-namaz prestati s izostajanjem, ili će im Allah zapečatiti srca, pa će postati od nemarnih (gafila).*²⁹

2. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ رَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوَنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ.

*Ko izostavi tri džume ravnodušno, Allah će mu zapečatiti srce.*³⁰

3. Resulullah, s.a.v.s., veli:

²⁸ El-Mustedrek, 1/292. Muslim (Kitabul-Mesadžid, poglavlje "Fadlu salatil-džemaati", br. hadisa 254.)

²⁹ Muslim (En-Nevevi, 2/516).

³⁰ Ebu Davud, 1052. Et-Tirmizi, 500 (hadis-hasen). Ibn Madža, 1125. El-Bejheki, 3/172, 247, 248. Mevariduz-zam'an, 554. Ed-Dulabi, 1/22. Šerbus-sunne, 4/213. El-Kurtubi, 18/105, 106. El-Mustedrek, 2/488. Ahmed, 3/332. Medžmeuz-zevaid, 2/192. Muškilul-asar, 4/230.

مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلَاثًا مِنْ غَيْرِ ضَرُورَةٍ طَعِبَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ.

*Ko izostane sa tri džume, bez velike potrebe, Allah će mu zapečatiti srce.*³¹

4. Ibn Omer, r.a., veli: "Ko izostavi namjerno, bez razloga, tri džume, Allah, dž.š., zapečatiti će mu srce pečatom licemjerstva."³²

5. Resulullah, s.a.v.s., veli:

أَحْضَرُوا الذِّكْرَ وَادُّوا مِنْ الْإِمَامِ فَإِنَّ الرَّجُلَ لَا يَزَالُ يَتَّبَعُهُ حَتَّى يُوَخَّرَ فِي الْجَنَّةِ وَإِنْ دَخَلَهَا .

*Prisustvujte zikru (džuma-namazu) i približite se imamu, jer uistinu će se čovjek udaljavati (od imama), pa će to biti razlog da će među zadnjim ući u Džennet, ako ikako i uđe u njega.*³³

ŠESNAESTA ODLIKA

Za onoga ko izostavi džumu propisan je otkup

1. Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaže:

مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ مِنْ غَيْرِ عُدْرٍ فَلْيَصَّدَّقْ بِدِينَارٍ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَبِنِصْفِ دِينَارٍ .

*Ko izostavi džumu bez opravdanog razloga neka podijeli sadaku u iznosu jednog dinara³⁴, pa ako ne bude imao, onda pola dinara.*³⁵

³¹ Ibn Madža, 1126. *El-Mustedrek*, 1/280. *Muškilul-asar*, 4/230.

³² Seid bin Mensur u *Sunenu*.

³³ Ebu Davud, 1108. *El-Mustedrek*, 1/289.

³⁴ Dinar je zlatni novčić od 4,25 gr.

³⁵ Ebu Davud, 1053. Ahmed, 14, 815. En-Nesai, 3/89. *El-Mustedrek*, 1/280. Ibn Madža, 1128. *Šerhus-sunne*, 4/216.

2. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ فَاتَهُ الْجُمُعَةُ مِنْ غَيْرِ عُنْدٍ فَلْيَتَصَدَّقْ بِدِرْهَمٍ أَوْ نِصْفِ دِرْهَمٍ أَوْ صَاعٍ حِنْطَةٍ أَوْ نِصْفِ صَاعٍ.

Ko propusti džumu bez opravdanog razloga neka dadne sadaku u vrijednosti jednog dirhema³⁶, ili pola dirhema, ili sa' pšenice ili pola sa'a.³⁷

SEDAMNAESTA ODLIKA

Džuma-namaz sadrži hutbu

(Za valjanost džume potrebno je da se obavi hutba na bilo kojem jeziku, i to prije namaza i da joj makar neko prisustvuje. *Fikbul-ibadat*, str. 73.)

OSAMNAESTA ODLIKA

Prilikom hutbe obavezna je šutnja

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ أَنْصِتْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَقَدْ لَغَوْتَ.

Ako kažeš svome drugu: 'Šuti!' petkom dok imam drži hutbu, obezvrijedio si (džumu).³⁸

2. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ وَصَّأَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ فَاسْمَعَ وَأَنْصَتَ عَفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ وَزِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ وَمَنْ مَسَّ الْحَصَى فَقَدْ لَغَا.

³⁶ Dirhem je srebreni novčić, težine 3,12 gr. Sa' je mjera od 2175 gr.

³⁷ Ebu Davud 1054.

³⁸ Buhari (*Fetbul-bari*, 2/414, 415). Muslim (En-Nevevi, 2/502).

Ko petkom lijepo (pravilno) uzme abdest, zatim ode na džumu, pa bude slušao i šutio bit će mu oprošteno ono što je pogriješio između dvije džume i još dodatna tri dana, a ko bude dirao pijesak obezvrijedio je namaz.³⁹

Učenjaci vele da se oprašta ono što je počinjeno između dvije džume i još dodatna tri dana jer se dobro djelo deseterostruko nagrađuje. A zabrana doticanja površine na kojoj se klanja ukazuje na zabranu igranja i zabavljanja tokom hutbe.

3. Vjerovjesnik, s.a.v.s., veli:

مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَمَسَّ مِنْ طِيبٍ امْرَأَتِهِ إِنْ كَانَ لَهَا وَلَيْسَ مِنْ صَالِحِ ثِيَابِهِ ثُمَّ لَمْ يَخْطُ رِقَابَ النَّاسِ وَلَمْ يَلْغُ عِنْدَ الْمُوعِظَةِ كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا بَيْنَهُمَا وَمَنْ لَغَا وَتَخَطَّى رِقَابَ النَّاسِ كَانَتْ لَهُ ظُهُورًا .

Ko se okupa petkom, pa se namiriše i ženinim mirisom, ako bude imala, i obuče najljepše odijelo, a zatim ne bude prekoraćivao preko ljudi (koji su prije njega došli u džamiju) i ne bude bespotrebno pričao dok bude trajala hutba, bit će mu otkup (za grijeh) između dvije džume, a ko bude bespotrebno pričao i prekoraćivao preko ljudi, računat će mu se podne-namaz.⁴⁰

Ibn Huzejma veli da hadis ukazuje na poništenje džumanske nagrade za onoga koji bude pričao za vrijeme hutbe, ali on ne mora namaz obnavljati, nego će mu se računati kao da je klanjao podne-namaz.

³⁹ Muslim (En-Nevevi, 2/510-511).

⁴⁰ Ebu Davud, 347. Ibn Huzejma, 1810.

4. Ubejj bin Ka'b, r.a., pripovijeda da je Resulullah, s.a.v.s., učio suru Beraet, dok je stajao (na minberu) opominjući ljude Allahovim danima, pa ga je u tim trenucima Ebu Derda, r.a., uhvatio za ruku i upitao:

“Kad je objavljena ova sura? Ja je nisam do sada čuo”, pa mu je Ubejj, r.a., naišaretio da šuti. Kada su izašli, Ebu Derda, r.a., reče:

“Pitao sam te kad je objavljena ova sura, pa mi ne reče!” Ubejj, r.a., reče mu na to:

“Danas nemaš namaza, zato što si pričao!” Ebu Derda, r.a., ode do Resulullaha, s.a.v.s., i obavijesti ga o onome što je rekao Ubejj.

Resulullah, s.a.v.s., to potvrdi:

صَدَقَ أَبِي.

*Istinu je rekao Ubejj!*⁴¹

Gazali kaže da ako nekoga moramo ušutkati, to treba biti išaretom ili bacanjem kamenčića (*El-Ihja*, 1/185).

5. Ebu Hurejra, r.a., veli:

“Ne reci ni subhanallah dok imam drži hutbu petkom!”⁴²

6. Resulullah, s.a.v.s., kaže:

مَنْ تَكَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخُطُبُ فَهُوَ كَالْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا وَالَّذِي يَقُولُ لَهُ أَنْصِتْ لَيْسَ لَهُ جُمُعَةٌ.

⁴¹ Ibn Madža, 1111. Ibn Huzejma, 1807. Ahmed, 5/143. El-Bejheki, 3/220. *Medžmeuz-zevaid*, 2/185, 186. Seid bin Mensur u *Sunenu*.

⁴² Seid bin Mensur u *Sunenu*.

*Ko priča petkom dok imam drži hutbu on je kao magarac koji nosi knjige, a ko pak takvom kaže: 'Šuti!', ne priznaje mu se džuma.*⁴³

DEVETNAESTA ODLIKA

Zabranjeno je klanjati od trenutka kad imam sjedne na minber

1. Seid bin el-Musejjib veli:

“Izlazak imama (na minber) prekida namaz, a njegov govor prekida pričanje.”⁴⁴

2. Sa'leba bin Ebi Malik kaže:

“Petkom, u doba Omera bin Hattaba klanjali bi. Pa kada bi se Omer pojavio, još bi razgovarali, ali kada bi otpočeo hutbu, ušutili bi.”⁴⁵

En-Nevevi veli:

“Kada imam sjedne na minber, haram je započinjati naflu, a ako već bude na namazu, učit će kraće (da prije završi). Ovo je koncenzus, idžma, uleme, koji prenosi El-Maverdi i ostali.

El-Begavi dodaje:

“Svejedno je da li je do tada klanjao sunnet ili ne.”

⁴³ Ahmed, 1/230. *Medžmeuz-zevaid*, 2/184. Et-Taberani u *El-Kebiru*. Ed-Dulabi u djelu *El-Kuna*, 1/99. Ibn Hadžer u *El-Fetħu*, 2/414. *Et-Tergib ve et-terhib*, 1/505. *El-Havi lil-fetava*, 1/406. *Tefsir* Ibn Kesir, 8/143. *Ithafu es-sade el-muttekin*, 3/268. *Kenzul-ummal*, 21213. *El-Miškāt*, 1397. Seid bin Mensur u *Sunenu*.

⁴⁴ Seid bin Mensur u *Sunenu*. Ibn Šihab, komentarišući ovaj iskaz, kaže da niko ne treba počinjati namaz nakon što se imam ispne na minber, a može se govoriti sve dok imam ne počne hutbu.

⁴⁵ Seid bin Mensur u *Sunenu*.

En-Nevevi kaže:

“Šafi i njegovi sljedbenici drže da je zabranjeno klanjanje samim imamovim uspinjanjem na minber, makar ezan još nije ni počeo.”

3. Muhammed bin Kajs kaže:

“Kada je Resulullah, s.a.v.s., naredio Sulejku da klanja dva rekata, nije počeo hutbu dok Sulejk nije završio s namazom.”⁴⁶

DVADESETA ODLIKA

Zabrana ‘ihtibaa’ tokom hutbe

1. Muaz bin Enes, r.a., veli:

“Resulullah, s.a.v.s., zabranio je ihtiba (sjedenje podignutih koljena prema stomaku, koja zategne rukama ili platnom koje veže oko leđa i koljena) petkom za vrijeme hutbe.”⁴⁷

En-Nevevi:

“Kod Šafija, Malika, Ahmeda, Evzaija, učenjaka hane-fijskog mezheba i ostalih *ihtiba* nije pokuđen. Pokuđenim ga smatraju muhaddisi zbog spomenutog hadisa.

El-Hattabi veli:

“Ihtiba je pokuđen jer donosi drijemanje i san, pa time i gubljenje abdesta, i zbog toga što sprečava slušanje hutbe.”

⁴⁶ Seid bin Mensur u *Sunenu*.

(Ovo je jedini slučaj da je Resulullah, s.a.v.s., nekom naredio da se klanja nakon ispinjanja na minber.)

⁴⁷ Ebu Davud, 1110. Et-Tirmizi, 514 (hadis-hasen). El-Bejhkei, 3/235. Ahmed, 30/439.

DVADESET PRVA ODLIKA

Petkom nije pokuđeno klanjati kad je sunce u zenitu

1. Ebu Katada, r.a., kaže:

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., pokudio je klanjanje kad je sunce na sredini neba, osim petkom.”

Također je rekao:

“Džehennem se potpaljuje svakim danom osim petkom.”⁴⁸

DVADESET DRUGA ODLIKA

Jedino se petkom Džehennem ne potpaljuje

Pogledaj prethodni hadis.

DVADESET TREĆA ODLIKA

Petkom je kupanje pohvaljeno

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ جَاءَ مِنْكُمْ الْجُمُعَةَ فَلْيَغْتَسِلْ.

*Ko od vas dođe na džumu neka se (prethodno) okupa.*⁴⁹

Ibn Hadžer navodi i sljedeće predanje u kojem se nalazi i razlog zbog čega je ovaj hadis izrečen: “Ljudi bi rano odlazili na svoje poslove, pa bi dolazili na džuma-namaz

⁴⁸ Ebu Davud, 1083. *Kenzul-ummal*, 21036.

⁴⁹ Buhari (*Fethul-bari*, 2/356).

u odjeći koja se čula na znoj. Požalili su se drugi ljudi zbog toga Resulullahu, s.a.v.s., pa je rekao:

Ko od vas dođe na džumu neka se okupa.

2. Vjerovjesnik, s.a.v.s., također kaže:

غُسْلُ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ.

Kupanje petkom dužnost je svakog punoljetnog muškarca.⁵⁰

3. Resulullah, s.a.v.s., također kaže:

مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَانَ فِي طَهَارَةٍ إِلَى الْجُمُعَةِ الْآخِرِي.

Ko se okupa petkom čist je do sljedeće džume.⁵¹

DVADESET ČETVRTA ODLIKA

Dupla nagrada za bračni odnos u petak

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

أَيُعِزُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُجَامَعَ أَهْلُهُ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فَإِنَّ لَهُ أَجْرَيْنِ اثْنَيْنِ أَجْرَ غُسْلِهِ وَأَجْرَ غُسْلِ امْرَأَتِهِ.

Zar neko od vas nije u stanju da svakog petka ima odnos sa svojom ženom, pa da ima duplu nagradu, nagradu svog i nagradu njenog kupanja?!⁵²

⁵⁰ Buhari (*Fethul-bari*, 2/357).

⁵¹ *El-Mustedrek*, 1/282.

⁵² El-Bejhaki u *Šuabu* od Ebu Hurejre, r.a.

2. Mekhul, r.a., bio je upitan o nagradi čovjeka koji se zbog džunupluka petkom okupa, pa je rekao:

*Ko to uradi ima dvije nagrade.*⁵³

DVADESET PETA I DVADESET ŠESTA ODLIKA

Petkom je pohvaljeno upotrijebiti misvak i miris

1. Ebu Seid el-Hudri, r.a., veli:

“Svjedočim da je Resulullah, s.a.v.s., rekao da je kupanje petkom obaveza svakog punoljetnog muškarca, te da svako treba upotrijebiti misvak i namirisati se ukoliko (miris) nađe.”⁵⁴

2. Vjerovjesnik, s.a.v.s., veli:

ثَلَاثَ حَقٍّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ الْغُسْلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالسَّوَاكُ وَنَسْ مِنْ طِيبٍ
إِنْ وَجَدَ.

*Tri su dužnosti svakom muslimanu: petkom se okupati, upotrijebiti misvak i namirisati se ukoliko (miris) nađe.*⁵⁵

DVADESET SEDMA ODLIKA

Petkom je pohvaljeno namazati (nauljiti) kosu

1. Vjerovjesnik, s.a.v.s., veli:

⁵³ Seid bin Mensur u *Sunenu*.

⁵⁴ Buhari (*Fethul-bari*, 2/364). Muslim (*Kitabul-džuma*, 7). (Ibn Hadžer navodi predanje vezano za miris: "...pa makar i mirisom svoje žene." (*El-Feth*, 2/364).

⁵⁵ Ahmed, 4/34. Ibn Ebu Šejba u *Musannefu*.

لَا يَغْسِلُ رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَيَطَّهَرُ مَا اسْتَطَاعَ مِنْ طَهْرٍ وَيَدْهِنُ مِنْ دُهْنِهِ أَوْ
يَمْسُ مِنْ طِبِّ يَتِهِ ثُمَّ يَخْرُجُ فَلَا يُفَرِّقُ بَيْنَ اثْنَيْنِ ثُمَّ يُصَلِّي مَا كَبَّ لَهُ ثُمَّ
يُنْصِتُ إِذَا تَكَلَّمَ الْإِمَامُ إِلَّا غَيْرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْآخَرَى.

Čovjek se neće okupati, što može bolje očistiti, namazati kosu svojim uljem (da ne bude razbarušena, prašnjava i neuredna), upotrijebiti miris iz svoje kuće, a zatim izaći (u džamiju) i ne rastaviti dvojicu klanjača prolazeći između njih, te klanjati ono što mu je propisano, a i šutjeti dok imam bude govorio, a da mu ne bude oprošteno ono što je (pogriješio) između dvije džume.⁵⁶

Ibn Hadžer veli da je praštanje počinjenih grijeha između dvije džume uvjetovano ispunjenjem svih uvjeta od kupanja, čišćenja, mirisanja ili mazanja, oblačenja najljepšeg odijela, koraćanja prema džamiji smireno i dostojanstveno, ne prekoračivanja i ne rastavljanja ljudi u džamiji, ne vrijeđanja nikoga, te šutnjom i ostavljanjem besposlica za vrijeme hutbe.

2. Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je jednog petka:

أَيُّهَا النَّاسُ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فَاغْتَسِلُوا وَلِيَمَسَّ أَحَدُكُمْ أَطِيبَ مَا يَجِدُ
مِنْ طِبِّهِ أَوْ دُهْنِهِ.

O ljudi, kada bude petak, okupajte se i upotrijebite najljepši miris što nađete ili ulje (za mazanje).⁵⁷

⁵⁶ Buhari od Selmana Farisija, r.a. (*Fethul-bari*, 2/370).

⁵⁷ Hakim u *El-Mustedreku* od Ibn Abbasa, r.a.

DVADESET OSMI I DVADESET DEVETA ODLIKA Rezanje nokata i skraćivanje brkova

1. Ebu Hurejra, r.a., kaže:

“Resulullah, s.a.v.s., petkom bi obrezao nokte i potkratio brkove prije nego što bi izašao na (džumu) namaz.”⁵⁸

2. Rašid bin Sa’d veli:

“Resulullahovi, s.a.v.s., ashabi govorili bi: ‘Ko se petkom okupa, upotrijebi misvak, obreže nokte i potkrati brkove neće umrijeti od ‘male vode’ (*el-maul-asgar*).’”⁵⁹

TRIDESETA ODLIKA Petkom je pohvaljeno obući najljepše odjelo

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاسْتَنْ وَمَسَّ مِنْ طَيِّبٍ إِنْ كَانَ عِنْدَهُ وَلَيْسَ مِنْ أَحْسَنِ ثِيَابِهِ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ فَلَمْ يَخْطِ أَعْنَاقَ النَّاسِ ثُمَّ صَلَّى مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ ثُمَّ انْصَبَتْ إِذَا خَرَجَ إِمَامُهُ حَتَّى يَفْرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ كَأَنَّهُ كَلَرَةٌ لَمْ يَبَيْنَهَا وَبَيْنَ جُمُعَتِهِ الَّتِي قَبْلَهَا قَالَ وَيَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ وَزِيَادَةُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَيَقُولُ إِنَّ الْحُسَيْنَةَ بَعْشَرُ أُمَّتِنَا .

Ko se petkom okupa, upotrijebi misvak, namiriše se, ako ga bude imao, i obuče najljepše odijelo, a zatim dođe na džumu i ne bude prekoračivao

⁵⁸ El-Bezzar. Et-Taberani u *El-Evsatu*. El-Bejheki u *Šuabu*. Medžmeuz-zevaid, 2/180. *Kenzul-ummal*, 18322.

⁵⁹ Seid bin Mensur u *Sunenu*.

preko ljudi, te klanja ono što je Allah naredio, a bude šutio kada imam izađe (na minber) pa sve dok ne završi namaz, to će mu biti otkup za ono (što je pogriješio) između te i prošle džume.

A Ebu Hurejra, r.a., veli:

“I još za tri dana, jer Uzvišeni Allah kaže: *Ko uradi dobro djelo, bit će deseterostruko nagrađen.*” (El-En’am, 160.)⁶⁰

2. Džabir bin Abdullah, r.a., veli:

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., imao je ogač koji je oblačio bajra-mima i petkom.”⁶¹

3. Aiša, r.a., veli:

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., imao je dvije odjeće za džumu, pa kada bi se vratio (sa džuma-namaza), mi bismo ih savile do sljedećeg petka.”⁶²

4. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَىٰ أَصْحَابِ الْعَمَائِمِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

*Zaista Allah i Njegovi meleci blagosiljaju one koji petkom nose turbane.*⁶³

Humejd et-Tavil od Enesa, r.a., bilježi merfu-predanje:

“Allah ima meleke koji stoje na vratima džamija petkom tražeći oprost za one koji nose bijele turbane.”

⁶⁰ Ebu Davud, 343. Ahmed, 3/81. *El-Mustedrek*, 1/283. *Šerbus-Sunna*, 4/231 (od Ebu Hurejre, r.a.)

⁶¹ El-Bejheki, 3/247.

⁶² Et-Taberani u *El-Evsatu i Es-Sagiru*.

⁶³ Et-Teberani u *El-Kebiru*, *Medžmeuz-zevaid*, 2/176. Ebu Nuajm u *El-Hil'jetu*.

El-Gazali u *El-Ih'jau* veli da ne smeta skinuti turban prije ili poslije namaza zbog vrućine, ali se turban ne treba skidati dok se ide od kuće do džamije, dok traje namaz i dok imam drži hutbu.

TRIDESET PRVA ODLIKA

Petkom treba džamiju nakaditi mirisom

1. Hasan bin Ali bin Husejn bin Hasan veli da bi Resulullah, s.a.v.s., naredio da se petkom džamija nakadi mirisom.⁶⁴

2. Resulullah, s.a.v.s., veli:

جَنُّوْا مَسَاجِدَكُمْ صَيَانَكُمْ وَمَجَانِيَكُمْ وَشِرَاءَكُمْ وَيَعْمُكُمْ وَرَفْعَ أَصْوَاتِكُمْ
وَسِلَاحَكُمْ وَخَمْرُهَا فِي كُلِّ جُمُعَةٍ.

*Odstranite malu djecu, luđake, trgovinu, podizanje glasova i oružje iz vaših džamija i nakadite ih mirisom svakog petka.*⁶⁵

3. Abdullah bin Omer, r.a., prenosi da bi Omer, r.a., namirisao džamiju svakog petka.⁶⁶

TRIDESET DRUGA ODLIKA

Petkom je lijepo poraniti u džamiju

1. Enes, r.a., veli:

⁶⁴ Ez-Zubejr bin Bekkar u djelu *Ahbarul-Medine*.

⁶⁵ Ez-Zubejr bin Bekkar u djelu *Ahbarul-Medine* (mursel-predanje od Mekhula).

⁶⁶ Ibn Ebu Šejba. Ebu Ja'la.

“Mi bismo petkom poranili u džamiju, a kajlulu bi odgodili do iza džume.”⁶⁷

2. Resulullah, s.a.v.s., kaže:

مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ثُمَّ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْأُولَىٰ فَكَأَنَّهُ قَرَّبَ بَدَنَهُ وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ فَكَأَنَّهُ قَرَّبَ بَقَرَةً وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ فَكَأَنَّهُ قَرَّبَ كَبْشًا أَقْرَنَ وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ فَكَأَنَّهُ قَرَّبَ دَجَاجَةً وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ فَكَأَنَّهُ قَرَّبَ بَيْضَةً فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ حَضَرَتِ الْمَلَائِكَةُ يَسْتَمْعُونَ الذِّكْرَ.

*Ko se okupa petkom i ode u džamiju u prvom sahatu kao da je žrtvovao devu, a ko ode u drugom sahatu kao da je žrtvovao kravu, a ko ode u trećem sahatu kao da je žrtvovao rogata ovna, a ko ode u četvrtom sahatu kao da je žrtvovao kokoš, a ko ode u petom sahatu kao da je darovao jaje, pa kad imam izađe (na minber), meleci se sakupe da slušaju zikr.*⁶⁸

3. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ الْمَلَائِكَةُ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَأَلَّوْلَ فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوَّأَ الصُّحُفَ وَجَاءُوا يَسْتَمْعُونَ الذِّكْرَ.

*U petak na svim džamijskim vratima stoje meleki koji bilježe ljude redosljedom kojim su dolazili, pa kad imam (na minber) sjedne, saviju listove i dođu slušati zikr.*⁶⁹

⁶⁷ El-Buhari (*Fethul-bari*, 2/287, 428). Ibn Madža, 1102. En-Nesai (*El-Džumua*, poglavlje 13.)

⁶⁸ El-Buhari (*Fethul-bari*, 2/366-367). Muslim (*El-Džumua*, 24.)

⁶⁹ El-Buhari od Ebu Hurejre, r.a.

4. Abdullah bin Mesud, r.a., došao je na džumu, zatekao trojicu koja su ga pretekla, te je rekao:

“Četvrti od četverice je sretan, čuo sam Resulullaha, s.a.v.s., kada je rekao:

إِنَّ النَّاسَ يَجْلِسُونَ مِنَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى فَنَرٍ رَوَّاحِهِمْ إِلَى الْجُمُعَاتِ
الْأُولَى وَالثَّانِي وَالثَّالِثِ.

*Ljudi će na Sudnjem danu sjediti do Allaha
onim redosljedom kako su dolazili na džuma-
namaze: prvi, pa drugi, pa treći.”⁷⁰*

El-Bejheki veli: “...do Allaha”, tj. do Njegovog arša i Njegove počasti.

5. Abdullah bin Mesud, r.a., veli:

“Dok ste još na dunjaluku, rano odlazite na džuma-namaze, jer će se Allah pokazivati (otkrivati) džennetlijama petkom na pješčanoj dini od bijelog kamfora, pa će Mu ljudi biti bliži onim redosljedom kojim su dolazili na džuma-namaze”.⁷¹

6. El-Kasim bin Mahmera kaže:

“Kada čovjek ide u džamiju, jednim korakom mu se povećava deredža, a drugim mu se briše grijeh, i za svakog čovjeka koji dođe iza njega piše mu se kirat sevapa”.⁷²

⁷⁰ Ibn Madža 1094. El-Bejheki u *Šu'abu. Kenzul-ummal*, 21047.

⁷¹ Seid bin Mensur u *Sunenu*.

⁷² Humejd bin Zindževejh (kirat-težina brda Uhud).

TRIDESET TREĆA ODLIKA

Petkom nije pohvaljeno kasnije obavljati namaz zbog velike vrućine, za razliku od drugih dana

1. Enes, r.a., prenosi da bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., zbog velike vrućine kasnije obavljao (podne) namaz, a to ne bi radio sa džuma-namazom.⁷³

TRIDESET ČETVRTA ODLIKA

Odgađanje ručka i kajlule do iza džuma-namaza

1. Sehl bin Sa'd, r.a., veli:

“Ne bismo kajlu⁷⁴ činili niti bi ručali, osim poslije džuma-namaza.”⁷⁵

2. Buhari također bilježi od Sehla, r.a., da on kaže:

“Klanjali bismo sa Vjerovjesnikom, s.a.v.s., a potom bi bila kajlula.”

3. Muhammed bin Sirin veli:

“Bilo bi pokušeno spavati prije džuma-namaza i u vezi s tim bile bi izrečene žestoke riječi. Govorili bi: ‘Primjer takvog jeste poput onoga koji izađe u ratni pohod pa ništa ne ostvari od ratnog plijena.’”⁷⁶

⁷³ El-Bejheki, 3/191.

⁷⁴ ‘El-Kajlula’ ili ‘El-Mekil’ u arapskom jeziku označava odmaranje polovinom dana tokom kojeg ne mora biti i spavanja, jer Uzvišeni Allah u 24. ajetu sure El-Furkan kaže:

Stanovnici Dženneta imat će toga dana najbolje prebivalište i najljepše odmaralište (absenu mekila), a u Džennetu nema spavanja (El-Ezheri).

⁷⁵ Buhari (*Fethul-bari*, 2/428.). Muslim (*El-Džumua*, 30.)

⁷⁶ Seid bin Mensur u *Sunenu*.

TRIDESET PETA ODLIKA

Ko odlazi na džuma-namaz za svaki korak ima nagradu od godinu dana ibadeta

1. Evs bin Evs es-Sekafi, r.a., čuo je Resulullaha, s.a.v.s., da kaže:

مَنْ غَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَاغْتَسَلَ ثُمَّ بَكَرَ وَابْتَكِرَ وَمَشَى وَلَمْ يَرْكَبْ وَدَنَا
مِنَ الْإِمَامِ فَاسْتَمَعَ وَلَمْ يَلُغْ كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ عَمَلٌ سَنَةِ أَجْرُ صِيَامِهَا
وَقِيَامِهَا .

*Ko se u petak lijepo okupa, zatim porani, krene
pješice ne jašući, pa se približi do imama i bude
slušao hutbu ne pričajući, ima nagradu za svaki
korak kao da je godinu dana postio, a njene noći
u nafilama provodio.⁷⁷*

2. Imam Ahmed bilježi prethodni hadis s vjerodostojnim
senedom i od Ibn Omera, r.a.

TRIDESET ŠESTA ODLIKA

Džuma-namaz ima dva ezana

1. Es-Saib ibn Jezid kaže:

⁷⁷ Ebu Davud, 345. *El-Mustedrek*, 1/282, 283. El-Bejheki, 3/229. Ahmed, 4/9, 104. *Šerhus-Sunne*, 4/236.

Mnogi ovakve i slične hadise odbacuju smatrajući ih slabim pošto je u njima "obećana velika nagrada za neznatno djelo". Međutim, treba znati da je Allah Taj Koji nagrađuje, a Čije su hazne nepresušne, pogotovo kad se neki ibadet obavli u odabranim trenucima. S druge strane, ovo i nisu baš tako neznatna djela, jer je spomenuta nagrada uvjetovana: kupanjem, ranim odlaskom u džamiju, i to pječice, dolaskom u blizinu imama i pažljivim slušanjem hutbe. Treće, u *El-Mustedreku* jesu hadisi koje je sabrao El-Hakim po kriterijima Buharija i Muslima, pa obratimo pažnju. (Op.prev.).

“U doba Resulullah, s.a.v.s., Ebu Bekra i Omera, ezan za džumu bio je kada bi imam sjeo na minber. U doba Osmana, pošto se broj ljudi znatno povećao, dodan je još jedan ezan koji se učio sa kuće ‘Zevra’ (koja se nalazila na mjestu pijace u Medini), pa se to ustalilo”.⁷⁸

TRIDESET SEDMA ODLIKA

**Poželjno je biti zauzet ibadetom
sve dok se hatib ne ispne na minber**

1. Sa’leba bin Ebu Malik veli:

“Petkom, u doba Omera bin Hattaba, klanjali bi. Pa kad bi se Omer pojavio, još bi razgovarali, ali kada bi otpočeo hutbu, ušutili bi”.⁷⁹

TRIDESET OSMO ODLIKA

Učenje sure El-Kehf

1. Vjerovjesnik, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَضَاءَ لَهُ مِنَ النُّورِ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ
الْعَتِيقِ.

*Ko petkom prouči suru Kehf bit će mu osvijetljeno
nurom koliko je između njega i Drevnog
brama (Kabe).*⁸⁰

⁷⁸ El-Buhari (*Fethul-bari*, 2/393). Ebu Davud, 1087. Et-Tirmizi, 516. En-Nesai, 3/100, 101. Ibn Madža, 1135. Ahmed, 3/450. *Šerbus-Sunna*, 4/344-345.

⁷⁹ Ovaj eser od Sa’lebe već je naveden u devetnaestoj odlici.

⁸⁰ El-Bejhaki, 3/246. *El-Mustedrek*, 2/368.

2. Vjerovjesnik, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ قَبْلَ أَنْ يُخْرِجَ الْإِمَامُ كَانَتْ لَهُ كَفَّارَةٌ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ وَبَلَغَ وَرُهَا الْبَيْتِ الْعَتِيقِ .

Ko prouči suru Kehf prije nego što imam izađe (na minber), to će mu biti otkup (za grijehe koje je počinio) od prošle džume i zadobit će nur do Drevnog hrama.⁸¹

3. Resulullah, s.a.v.s., kaže:

مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَطَعَ لَهُ وَرٌّ مِنْ تَحْتِ قَدَمَيْهِ إِلَى عَنَانِ السَّمَاءِ يُضِيءُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَغُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ .

Ko petkom prouči suru Kehf, zasjat će mu nur, ispod njegovih nogu do nebesa, koji će ga obasjavati na Kijametskom danu i bit će mu oprošteno ono što je počinio između dvije džume.⁸²

4. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَرَأَ الْكَهْفَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَهُوَ مَعْصُومٌ إِلَى ثَمَانِيَةِ أَيَّامٍ وَإِنْ خَرَجَ الدَّجَالُ عَصِمَ مِنْهُ .

Ko petkom prouči suru Kehf, sačuvan je osam dana, a ako bi se pojavio Dedžal bio bi od njega zaštićen.⁸³

⁸¹ El-Mustedrek, 2/369.

⁸² Kenzul-ummal, 2605. Et-Tergib ve et-terhib, 1/513. Ibn Mirdevejh od Ibn Omera, r.a.

⁸³ Kenzul-ummal, 2606.

TRIDESET DEVETA ODLIKA

Učenje sure El-Kehf u noći uoči petka

1. Ebu Seid El-Hudri, r.a., veli:

“Ko prouči suru Kehf u noći uoči petka, bit će mu osvijetljeno nurom koliko je između njega i Drevnog hrama”.⁸⁴

ČETRDESETA ODLIKA

Ko prouči sure El-Ihlas, El-Felek, En-Nas i El-Fatiha nakon džume po sedam puta

1. Esma bint Ebi Bekr, r.a., kaže:

“Ko klanja džumu, a zatim prouči ‘Kul huvallahu ehad’, ‘Muavvizetejn’ (Felek i Nas) i ‘El-Hamd’ (Fatihu) po sedam puta bit će sačuvan do sljedeće džume.”⁸⁵

2. Mekhul veli:

“Ko prouči Fatihu, Muavvizetejn i Kul huvallahu ehad petkom (poslije džume) po sedam puta, prije nego što progovori, bit će mu oprošteno ono što je počinio između dvije džume i bit će sačuvan”.⁸⁶

3. Ibn Šihab ez-Zuhri kaže:

“Ko prouči Kul huvallahu ehad i Muavvizetejn nakon džuma-namaza, pošto imam preda selam, a prije nego što progovori, sve po sedam puta, bit će sačuvan on, njegov imetak i njegova djeca, od džume do džume.”⁸⁷

⁸⁴ Ed-Darimi u *Musnedu*.

⁸⁵ Ebu Ubejd i Ibnu-d-Durejs u *Fedailu-l-Kur'an*.

⁸⁶ Seid bin Mensur u *Sumenu*.

⁸⁷ Humejd bin Zindževejh u djelu *Fedailul-ea'mal*.

ČETRDESET PRVA ODLIKA

Učenje sura El-Kafirun i El-Ihlas na akšam-namazu uoči petka

1. Džabir bin Semure, r.a., veli:

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., učio bi na akšamu uoči petka Kul-ja-ejjuhel-kafirun i Kul-huvallahu-ehad, a na jaciji bi učio sure El-Džumua i El-Munafikun.”⁸⁸

ČETRDESET DRUGA ODLIKA

Učenje sura El-Džumua i El-Munafikun na jaciji-namazu uoči petka

Ova odlika spomenuta je u prethodnom hadisu.

ČETRDESET TREĆA ODLIKA

Zabrana halki prije džuma-namaza

1. Amr bin Šuajb prenosi od svog oca, a ovaj od svog oca, da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zabranio halke petkom prije džuma-namaza.⁸⁹

El-Bejheki veli:

“Kružoci (halke) su pokuđeni u malim džamijama, gdje je puno džematlija, da ne bi bili ometani dok klanjaju.”

⁸⁸ El-Bejheki, 3/201. *Šerbus-Sunna*, 3/81.

⁸⁹ Ebu Davud, 1079. Et-Tirmizi, 322. En-Nesai (*El-Mesadžid*, poglavlje 22.). Ibn Ebu Šejba, 2/137.

ČETRDESET ČETVRTA ODLIKA

Zabrana putovanja petkom prije džuma-namaza

1. Hassan bin Atijja veli:

“Ko kreće na put petkom prije džuma-namaza, protiv njega se čini dova da ne bude imao iskrenog prijatelja i pomagača na putu.”⁹⁰

2. Zabilježeno je slabim predanjem od Ebu Hurejre, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

*Ko putuje petkom (prije džuma-namaza), dva meleka čine dovu protiv njega moleći da on ne bude imao iskrenog prijatelja, niti da mu se potreba ispuní.*⁹¹

3. Jedan čovjek došao je da se oprostí od Seida bin el-Musejjiba, pošto je želio krenuti na put. Ibn el-Musejjib posavjetova ga da ne žuri i ne kreće na put dok ne klanja džuma-namaz. Međutim, čovjek je otišao jer se pobojavao da će mu prijatelji otići. Ibn el-Musejjib raspitivao se za njega, pa su ga ljudi obavijestili da je taj čovjek slomio nogu na tom putovanju. Kada je to čuo, rekao je da je očekivao da će mu se nešto tako desiti.⁹²

4. El-Evzai bi pripovijedao da je kod njih bio nekakav lovac koga džuma nije sprečavala od putovanja, pa je zemlja

⁹⁰ Ibn Ebu Šejba.

⁹¹ Ovaj hadis bilježi El-Hatib sa slabim senedom.
(Zna se da je Poslanik, s.a.v.s., putovao petkom, i izlazio bi na put ujutro. Zbog toga su ispravni prethodnici zabranjivali putovanje pred džumu i savetovali da se putovanja odlažu do iza namaza, pošto su oni koji su suprotno postupali nailazili na nepravilike.)

⁹² Ed-Dejnuri u djelu *Mudžalesa*.

progutala i njega i njegovu mazgu. Ljudi su otišli na lice mjesta i vidjeli da iz zemlje vire samo uši i rep mazge.⁹³

5. Mudžahid kazuje da su neki ljudi izašli na put pred samu džumu, pa ih je zadesio požar kakav do tada nisu vidjeli.⁹⁴

ČETRDESET PETA ODLIKA

Petkom se poništavaju grijesi

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

الْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا مَا لَمْ تُغَشَّ الْكِبَايُرُ.

*Džuma do džume briše grijeh između njih, ako se ne čine veliki grijesi.*⁹⁵

2. Resulullah, s.a.v.s., upitao je Selmana Farisija, r.a.:

أَتَدْرِي مَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي جَمَعَ اللَّهُ فِيهِ بَيْنَ آبَائِكُمْ. لَا يَوَاضَا عَبْدٌ فَيُحْسِنُ الوُضوءَ ثُمَّ يَأْتِي الْمَسْجِدَ الْجُمُعَةَ إِلَّا كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا بَيْنَهُمَا وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْآخَرِي.

Znaš li šta je petak? Selman, r.a., reče: 'Allah i Njegov poslanik najbolje znaju.'

Resulullah, s.a.v.s., reče: *To je dan u kojem je Allah spojio vaše roditelje (Adema i Havu). Ko lijepo uzme abdest i ode u džamiju radi džume, to mu je otkup do sljedeće džume.*⁹⁶

⁹³ Isto.

⁹⁴ Ibn Ebu Šejba u *Musannefu*.

⁹⁵ Ibn Madža, 1086. *Kenzul-ummal*, 21089.

⁹⁶ *El-Mustedrek*, 1/277. *Kenzul-ummal*, 21196. Ahmed, 5/439.

ČETRDESET ŠESTA ODLIKA

**Ko umre u petak ili uoči petka
sačuvan je kaburskog azaba**

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَفِي عَذَابِ الْقَبْرِ .

Ko umre u petak sačuvan je od kaburskog azaba.⁹⁷

2. Ikrima bin Halid el-Mahzumi kaže:

“Ko umre u petak ili uoči petka bit će zapečaćen pečatom imana i sačuvan kaburskog azaba.”⁹⁸

ČETRDESET SEDMA ODLIKA

**Ko umre u petak ili uoči petka
sačuvan je kaburskog ispitivanja**

1. Resulullah, s.a.v.s., kaže:

مَا مِنْ مُسْلِمٍ مَيِّتٌ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ أَوْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا وَقَاهُ اللَّهُ فِتْنَةَ الْقَبْرِ .

Svakog muslimana koji umre uoči petka ili u petak, Allah će sačuvati kaburske kušnje.

U drugom rivajetu: *kaburskih ispitivača.*⁹⁹

⁹⁷ Ebu Ja'la od Enesa, r.a., *Musned Ebu Hanife*, str. 58.

⁹⁸ El-Bejheki (*Kitabu azabil-kabr*).

⁹⁹ Et-Tirmizi, 1074 (hadis je dobar-hasen). *Kenzul-ummal*, 21045. Ahmed, 2/169. *Tezkire el-Kurtubi*, 1/188. Abdu Rezzak, 5595, 5596, 5597.

ČETRDESET OSMO ODLIKA

Petkom se podiže azab od stanovnika berzaha (zagrobnog života)

Jafi veli: "Selefi salih (ispravni prethodnici) prenijeli su nam da umrli nemaju kazne petkom i uoči petka, zbog počasti ovog dana".

I veli: "Ovo se odnosi na muslimane griješnike, a ne na kafire".¹⁰⁰

ČETRDESET DEVETA ODLIKA

Petkom se okupljaju duše onih koji su preselili

Jedan iz porodice Asima el-Džahderija vidio je Asima u snu kako mu govori:

"Ja i moja dvojica drugova smo u bašči od Džennetskih bašča. Okupljamo se uoči petka i petkom ujutro kod Ebu Bekr bin Abdullah El-Muzenija, gdje dobijamo vijesti o vama."¹⁰¹

PEDESETA ODLIKA

Petak je prvak svih dana

1. Vjerovjesnik, s.a.v.s., je rekao:

خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ
وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

¹⁰⁰ *Revdatu-r-rejjahin.*

¹⁰¹ El-Bejheki u *Suabu*. Ibn Ebi-d-Dun'ja.

*Najbolji je dan u kojem izlazi sunce petak, u njemu je stvoren Adem, u njemu je uveden u Džennet i u njemu je izveden iz njega, i neće biti Kijametski dan osim u petak.*¹⁰²

2. Prethodni hadis bilježi i El-Hakim sljedećim riječima:

سَيِّدُ الْيَوْمِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ... إِلَى آخِرِهِ.

“Prvak (svih) dana je petak...”, pa do kraja hadisa.¹⁰³

3. Isti hadis bilježi i Ebu Davud s dodatkom:

... تَيْبَ عَلَيْهِ، وَفِيهِ مَاتَ، وَمَا مِنْ ذَاتَةٍ إِلَّا وَهِيَ مُسَبِّحَةٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ حِينَ تُصْبِحُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ شَفَقًا مِنَ السَّاعَةِ إِلَّا الْجَنِّ وَالْإِنْسَ.

“...u njemu je oprošteno (Ademu, a.s.), u njemu je umro, i nema niti jednog stvorenja, osim ljudi i džina, a da petkom, od zore pa do izlaska sunca, prestravljeni ne osluškuju mogućnost nastupanja Kijametskog dana”.¹⁰⁴

4. Resulullah, s.a.v.s., veli:

¹⁰² Muslim (En-Nevevi, 2/506.)

Sve što je nabrojano u hadisu odlike su i dobrote, pa i Ademov, a.s., izlazak iz Dženneta, jer je taj njegov izlazak sebeb (povod) postojanja plemenitog potomstva (poslanika, vjerovijesnika, dobrih i evlija). Adem, a.s., nije protjeran iz Dženneta, nego je njegov izlazak z bog realizacije Allahovog određenja. On će biti ponovo vraćen u Džennet.

A što se tiče nastupanja Kijametskog dana, i to je dobrota, jer taj je dan vrijeme nagrađivanja Allahovih robova od vjerovijesnika, siddika (iskrenih) i evlija. Tog će se dana pokazati njihova počast i ugled. (*El-Ahvezi fi šerhit-Tirmizi*)

¹⁰³ *El-Mustedrek*, 1/277. *Tarih El-Buhari*, *El-Kebir*, 4/44. *Keşful-hafa*, 1/557. *Ed-Durr el-mensur*, 6/218. Ibn Huzejma, 1728. *Medžmeuz-zevaid*, 2/163, 164. *Bedaiul-minen*, 429. *El-Kenz*, 21067, 21038, 21069, 21070, 21071. Ahmed, 3/430.

¹⁰⁴ Ebu Davud, 1046.

إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ وَأَعْظَمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَهُوَ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ يَوْمٍ الْأَصْحَى وَيَوْمَ الْفِطْرِ فِيهِ خَمْسُ خِلَالٍ خَلَقَ اللَّهُ فِيهِ آدَمَ وَأَلْبِطَ اللَّهُ فِيهِ آدَمَ إِلَى الْأَرْضِ وَفِيهِ تَوَفَّى اللَّهُ آدَمَ وَفِيهِ سَاعَةٌ لَا يَسْأَلُ اللَّهُ فِيهَا الْعَبْدُ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ مَا لَمْ يَسْأَلْ حَرَامًا وَفِيهِ تَقُومُ السَّاعَةُ مَا مِنْ مَلِكٍ مُقَرَّبٍ وَلَا سَمَاءٍ وَلَا أَرْضٍ وَلَا رِيَّاحٍ وَلَا جِبَالٍ وَلَا بَحْرٍ إِلَّا وَهْنٌ يُشْفِقُنْ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

Zaista je petak prvak svih dana, i kod Allaha najveći dan. Kod Allaha veći je i od dana Kurbanaskog i Ramazanskog bajrama. U njemu je pet posebnosti: Allah je u njemu stvorio Adema, u njemu je Allah spustio Adema na Zemlju, u njemu je Allah uzeo Ademu dušu, u njemu je trenutak u kojem rob neće nešto zatražiti od Allaha, osim onoga što je haram, a da mu to ne dadne, i u njemu će nastupiti Sudnji dan. Nema bliskog meleka, niti neba, niti zemlje, ni vjetra, ni brda, niti mora, a da zbog petka nisu strahom ispunjeni da neće nastupiti Kijametski dan.¹⁰⁵

5. Mudžahid kaže:

“Kada nastupi petak, prestraši se kopno, more, i sve što je Allah stvorio, osim čovjek.”¹⁰⁶

6. Ebu Imran el-Dževni veli:

¹⁰⁵ Ibn Madža, 1084. El-Bejheki u *Šuabu* od Ebu Lubabe. *El-Kenz*, 21061. *El-Hil'ja*, 1/366. *Miškat*, 1363. Et-Taberani u *El-Kebiru*, 5/23. *El-Tergib*, 1/490. *Kešful-baḡa*, 2/554. El-Busiri u *Ez-Zevaidu* kaže: “Sened mu je hasen (dobar).”

¹⁰⁶ Seid bin Mensur u *Sunenu*.

“Do nas je doprlo da se stanovnici nebesa prestraše svake noći uoči petka”.¹⁰⁷

Neki hanbelijski učenjaci daju prednost noći uoči petka čak i nad Lejletul-Kadrom, između ostalog, i zbog toga što noć uoči petka ostaje i u Džennetu. U tom danu bit će posjeta Uzvišenom Allahu, a i zbog toga što je noć uoči petka tačno određena, za razliku od Lejletul-Kadra.

PEDESET PRVA ODLIKA

Petak je dan uvećanja nagrada i počasti

1. Enes bin Malik, r.a., pripovijeda:

أَتَى جَبْرِيلُ بِمِرَاةٍ بَيَاضَ فِيهَا نُكَّةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا هَذِهِ قَالَ: هَذِهِ الْجُمُعَةُ فَضَلَّتْ بِهَا أَنْتَ وَأُمَّتُكَ فَإِنَّ النَّاسَ لَكُمْ فِيهَا تَبِعَ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى وَلَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ وَفِيهَا سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا مُؤْمِنٌ يَدْعُو اللَّهَ بِخَيْرٍ إِلَّا اسْتَجَبَ لَهُ وَهُوَ عِنْدَنَا يَوْمَ الْمَزِيدِ. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا جَبْرِيلُ وَمَا يَوْمُ الْمَزِيدِ؟ قَالَ: إِنَّ رَبَّكَ اتَّخَذَ فِي الْفَرْدَوْسِ وَادِيًا أَفْتَحَ فِيهِ كُتُبَ مَسْكِ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ أَرْزَلَ اللَّهُ فِيهِ نَاسًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَحَوْلَهُ مَنَابِرٌ مِنْ وَرِثَتِهَا مَقَاعِدُ النَّبِيِّينَ وَحُفَّتْ تِلْكَ الْمَنَابِرُ بِمَنَابِرٍ مِنْ ذَهَبٍ مُكَلَّلَةٍ بِالْيَاقُوتِ وَالزُّبُرِ جَدَّ عَلَيْهَا الشُّهَدَاءُ وَالصَّادِقُونَ فَجَلَسُوا مِنْ وَرَائِهِمْ عَلَى تِلْكَ الْكُتُبِ فَيَقُولُ اللَّهُ: أَمَّا رُكُوعُكُمْ فَدُ صَدَقْتُمْ وَعَدِي فَسَلُّوْنِي أُعْطِكُمْ. فَيَقُولُونَ: رَبَّنَا نَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ. فَيَقُولُ: قَدْ رَضِيتُ عَنْكُمْ وَلَكُمْ عَلَيَّ مَا تَمَنَيْتُمْ وَلَدَيَّ مَزِيدٌ. فَهُمْ يُحِبُّونَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِمَا يُعْطِيهِمْ فِيهِ رَبُّهُمْ مِنَ الْخَيْرِ.

¹⁰⁷ Abdullah bin Ahmed u djelu *Zevaiduz-zuhd*.

“Jednom je Resulullahu, s.a.v.s., došao Džibril s bijelim ogledalom na kojem je bila jedna tačka. Resulullah, s.a.v.s., upita: *Šta je ovo?*

Džibril reče: ‘Ovo je petak kojim ste odlikovan ti i tvoj ummet. Ljudi, židovi i kršćani, u ovome su poslije vas. U njemu vam je dobro (*hajr*). U njemu je trenutak u kojem se Allah odaziva vjerniku (*mu'minu*) kada traži dobro. To je kod nas ‘dan uvećanja’ (*jevmul-mezid*).’

Vjerovijesnik, s.a.v.s., reče: *O Džibrile, a šta je dan uvećanja?*

Džibril odgovori: ‘Tvoj Gospodar ima u Firdevsu dolinu pješčane dine koju je stvorio od miska. Pa kada bude petak, Allah će poslati meleke, a okolo će biti poredani minberi od svijetlosti na kojima će sjediti vjerovijesnici, a ti će minberi biti okruženi drugim minberima od zlata ukrašenim safirima i topazima na kojima će sjediti šehidi i iskreni, pa će melec posjedati iza njih na tim pješčanim dinama. Allah će reći: ‘Ja sam vaš Gospodar. Iskreno ste vjerovali u Moje obećanje, pa tražite od Mene što želite da vam dam.’ Reći će (prisutni): ‘O naš Gospodaru, tražimo Tvoje zadovoljstvo!’ Allah će reći: ‘Već sam s vama zadovoljan. Imate od Mene što god želite, a kod Mene je i više od toga (mezid).’ Pa će oni voljeti petak zbog toga što će im njihov Gospodar davati od dobara.”¹⁰⁸

2. U jednom od Enesovih, r.a., rivajeta ovog hadisa stoji:

يَكُونُ فِي جُلُوسِهِمْ هَذَا إِلَى مَقْدَارِ مُنْصَرَفِ النَّاسِ مِنَ الْجُمُعَةِ ثُمَّ يَرْجِعُونَ
إِلَى عُرْفِهِمْ.

¹⁰⁸ *El-Umm* od imama Šafija; *Knjiga o petku* u poglavlju: “Ono što je preneseno o vrijednosti petka”, 1/185. *Ithafu sadetil-muttekin*, 3/215, 10/553. *Ed-Durr el-mensur*, 6/108. *Tefsir*, Ibn Kesir, 7/384.

“Ostat će sjediti onoliko koliko su se ljudi zadržavali na džuma-namazu, zatim će se vraćati svojim nastanbama.”¹⁰⁹

3. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ إِذَا دَخَلُوهَا زُلُّوا فِيهَا بِفَضْلِ أَعْمَالِهِمْ ثُمَّ يُؤْذَنُ فِي مَقْدَارِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا فَيُزَوَّرُونَ رِجْلَهُمْ وَيُبْرَزُ لَهُمْ عَرْشُهُ وَيَسْتَبْدَى لَهُمْ فِي رَوْضَةٍ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ فَيُوضَعُ لَهُمْ مَتَابِرُ مِنْ وَرْدٍ وَمَتَابِرُ مِنْ لَوْلُؤٍ وَمَتَابِرُ مِنْ يَاقُوتٍ وَمَتَابِرُ مِنْ زَوْجِدٍ وَمَتَابِرُ مِنْ ذَهَبٍ وَمَتَابِرُ مِنْ فِضَّةٍ وَيَجْلِسُ أَهْلُهُمْ وَمَا فِيهِمْ مِنْ دِينِي عَلَى كُتُبَانِ الْمِسْكِ وَالْكَافُورِ وَمَا يَرَوْنَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَرَاسِيِّ بِأَفْضَلٍ مِنْهُمْ مَجْلِسًا، الْحَدِيثُ فِيهِ الرُّؤْيَةُ وَسَمَاعُ الْكَلَامِ وَذِكْرُ سُوقِ الْجَنَّةِ.

Kada ljudi uđu u Džennet, nastanit će se u njemu shodno svojim djelima, pa će im se dozvoliti da posjećuju Uzvišenog Allaha onoliko koliko traje petak u odnosu na ostale dane dunjaluka. Allah će im pokazati Svoj Arš. Zatim će im se ukazati u jednoj džennetskoj bašči, a bit će im postavljeni minberi od svjetla, minberi od bisera, minberi od safira, minberi od topaza, minberi od zlata i minberi od srebra. I oni zadnji sjest će (a niko neće biti ponižen) na pješčane dine od miska i kamfora, i oni neće smatrati da su oni na sjedaljkama boljeg položaja od njih...

i do kraja hadisa u kojem se još spominje viđenje (Allaha), slušanje Njegovog govora i izvješće o džennetskim čaršijama.¹¹⁰

¹⁰⁹ El-Adžurri u knjizi *Er-Rivaĵa*.

¹¹⁰ Et-Tirmizi, 2549. Ibn Madža, 4336. *Et-Tergib*, 4/529. *Eš-Šeria* od El-Adžurrija, 260.

4. Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaže:

إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يُزَوَّرُونَ رِجْلَهُمْ عَزَّ وَجَلَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ فِي رِمَالِ الْكَافُورِ
وَأَقْرَبُهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا أَسْرَعُهُمْ إِلَيْهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَأَبْكَاهُمْ عَنْوَا .

*Džennetlije će posjećivati svog Uzvišenog Gospo-
dara svakog petka na pješćanom žalu od kamfora.
A bit će Mu najbliži oni koji su Njemu požurivali
i ranije odlazili na džuma-namaze.¹¹¹*

PEDESET DRUGA ODLIKA

Petak je spomenut u Kur'anu

Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ .

O vjernici, kada se u petak na molitvu pozove...¹¹²

PEDESET TREĆA ODLIKA

Petak je 'Šahid' i 'Mešhud', kojima se Allah zaklinje

1. Ali bin Ebu Talib, r.a., Allahove je riječi:

وَشَهِيدٍ وَمَشْهُودٍ .

*...i (kunem se)onim koji će svjedočiti i onim što će se svje-
dočiti (toga dana)¹¹³ protumačio rekavši: "Šahid je petak, a
Mešhud je dan Arefata."¹¹⁴*

¹¹¹ El-Adžuri u knjizi *Er-Rivaja* od Ibn Abbasa, r.a.

¹¹² El-Džumua, 9.

¹¹³ El-Burudž 3. (Pandža-Čaušević)

¹¹⁴ Ibn Džerir et-Taberi u *Džamiul-bejanu*, kod tumačenja sure El-Burudž.

2. Resulullah, s.a.v.s., kaže:

الْيَوْمُ الْمَوْعُودُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَالْيَوْمُ الشَّهَادَةُ يَوْمُ عَرَفَةَ وَالشَّاهِدُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَمَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ وَلَا غَرَبَتْ عَلَى يَوْمٍ أَفْضَلَ مِنْهُ.

*El-Jevmul-mev'ud je Kijametski dan, El-Mešhud je dan Arefata a Eš-Šahid je petak. Sunce nije ni izašlo niti zašlo u boljem danu od petka.*¹¹⁵

3. Ibn Abbas, r.a., veli: “Eš-Šahid je insan, a El-Mešhud je petak.”¹¹⁶

4. Resulullah, s.a.v.s., veli:

أَكْبَرُوا الصَّلَاةَ عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَإِنَّهُ مَشْهُودٌ تَشْهَدُهُ الْمَلَائِكَةُ وَإِنْ أَحَدًا لَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ إِلَّا عُرِضَتْ عَلَيَّ صَلَاتُهُ حَتَّى يَغُفَّرَ مِنْهَا قَالَ قُلْتُ وَبَعْدَ الْمَوْتِ قَالَ وَبَعْدَ الْمَوْتِ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَنْ تَأْكُلَ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ فَنَبِيُّ اللَّهِ حَيٌّ يَرْزُقُ.

Petkom donosite mnogo salavata na mene, jer je petak Mešhud, dan u kojem prisustvuju meleci. I niko od vas ne donese na mene salavat, a da mi ne bude izložen sve dok ga taj uči.

Reče, (Ebu Derda, r.a.,) upitavši: “Zar i poslije smrti?”

(Resulullah, s.a.v.s.,) odgovori: *I poslije smrti. Zaista je Allah zabranio zemlji da jede tijela vjerovjesnika. Svaki Allahov vjerovjesnik je živ, opskrbljen.*¹¹⁷

¹¹⁵ Ahmed, 2/298. El-Bejheki, 3/170. *El-Mustedrek*, 2/519. *El-Kenz*, 2941. *Ed-Durr el-mensur*, 6/331, 332. *Šerbus-Sunna*, 4/204.

¹¹⁶ Ibn Džerir et-Taberi.

¹¹⁷ Ibn Madža, 1637. od Ebu Derdaa, r.a., (El-Munziri u *Et-Tergibu* kaže da je sened ovog hadisa džejjid, dobar, 2/503.)

PEDESET ČETVRTA ODLIKA

Petak je sačuvan za ovaj ummet

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَدُ أَتَمُّ أَوْ أَلْكَابِ مِنْ قَبْلِنَا ثُمَّ هَذَا
يَوْمُهُمُ الَّذِي فُرِضَ عَلَيْهِمْ فَاحْتَلَفُوا فِيهِ فَهَذَا اللَّهُ فَالْأَنَسُ لَنَا فِيهِ تَبَعُ الْيَهُودِ
عَدَا وَالنَّصَارَى بَعْدَ عَدِ .

Mi potonji (narod na ovom svijetu) prvi smo na Kijametskom danu¹¹⁸, samo što su oni (tj. židovi i kršćani) dobili knjige prije nas. Zatim, ovo je njihov dan (tj. petak) koji im je Allah odredio, pa su se u tome razišli, pa je nas Allah uputio (da prihvatimo petak). Ljudi o pitanju njega (tj. petka) dolaze iza nas, židovi sutra (tj. u subotu), a kršćani prekosutra (tj. u nedjelju).¹¹⁹

2. Resulullah, s.a.v.s., veli:

أَضَلَّ اللَّهُ عَنِ الْجُمُعَةِ مَنْ كَانَ قَبْلَنَا فَكَانَ لِلْيَهُودِ يَوْمُ السَّبْتِ وَكَانَ لِلنَّصَارَى
يَوْمُ الْأَحَدِ فَجَاءَ اللَّهُ بِنَا فَهَذَا اللَّهُ لِيَوْمِ الْجُمُعَةِ .

Allah je učinio da oni prije nas zalutaju od petka, pa su židovi uzeli subotu, a kršćani nedjelju, pa je Allah doveo nas i uputio nas petku.¹²⁰

¹¹⁸ O pitanju proživljenja, polaganja računa, ulaska u Džennet itd.

¹¹⁹ Buhari (*Fethul-bari*, 2/354, 355). Muslim, 2/506, 507.

¹²⁰ Muslim (En-Nevevi, 2/508).

PEDESET PETA ODLIKA

Petak je dan oprosta za muslimane

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَيْسَ بِرَكِّ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا عَفَا لَهُ.

*Zaista Uzvišeni i Slavljeni Allah ne ostavi ni jednog muslimana petkom, a da mu ne oprosti.*¹²¹

PEDESET ŠESTA ODLIKA

Petak je dan oslobađanja od vatre

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلَيْلَةُ الْجُمُعَةِ أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ سَاعَةً لَيْسَ فِيهَا سَاعَةٌ إِلَّا وَلِلَّهِ فِيهَا سِتْمَانَةٌ عَتِيقٌ مِنَ النَّارِ كُلُّهُمْ قَدْ اسْتَوْجَبُوا النَّارَ.

*Petak i uoči petka jesu dvadeset četiri sahata, pa nema ni jednog sahata a da Allah u njemu ne oslobodi od vatre šest stotina (ljudi) onih koji su zaslužili vatru.*¹²²

PEDESET SEDMA ODLIKA

Petkom postoji vrijeme kada se dove uslišavaju

1. Ebu Hurejra, r.a., prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., spomenuo petak i rekao:

¹²¹ Medžmeuz-zevaid, 2/186. Et-Taberani u *El-Evsatu* s dobrim senedom od Enesa, r.a. Ibn Adijj u *El-Kamilu*, 3/1044. *Et-Tergib*, 1/492.

¹²² El-Buhari u svom *Tarihu*. Ebu Ja'la od Enesa, r.a. *Medžmeuz-zevaid*, 2/165. *Kenzul-ummal*, 21080. *Et-Tergib*, 1/493.

فِيهِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى شَيْئًا إِلَّا
أَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ يَقُلُّهَا .

*U njemu je trenutak, rob musliman neće ga
pogoditi dok stoji i klanja tražeći nešto od Alla-
ha, a da mu to ne dadne,*

i pokazao je rukom da je to kratko vrijeme.¹²³

2. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِنَّ فِي الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ هِيَ
سَاعَةٌ حَقِيقَةٌ.

*U petak ima trenutak, musliman ga neće pogo-
diti tražeći u njemu dobro od Allaha, a da mu to
ne dadne. To je kratko vrijeme.*¹²⁴

Učenjaci od ashaba, tabiina i onih poslije njih kad je riječ o ovom vremenu u kojem se dove ne odbijaju razišli, su se na tridesetak mišljenja:

- to je vrijeme ezana za sabah-namaz (Ibn Ebu Šejba od Aiše, r.a.);
- od zore pa do izlaska sunca (Ibn Asakir od Ebu Hurejre, r.a.);
- prilikom izlaska sunca (El-Gazzali);
- u prvom sahatu nakon izlaska sunca (El-Džili i El-Muhibb et-Taberi);
- krajem trećeg sahata po izlasku sunca (po merfu-hadis u koji bilježi Ahmed od Ebu Hurejre, r.a.);

¹²³ Buhari (*El-Feth*, 8/415,422). Muslim (En-Nevevi, 2/503).

¹²⁴ Muslim (En-Nevevi, 2/504).

- kada sunce pređe zenit (Ibn el-Munzir i Abdur-Rezzak);
- pri ezanu za džuma-namaz (Ibn el-Munzir od Aiše, r.a.);
- od zevala pa dok sjenka ne dosegne dužinu lakta (Ibn El-Munzir od Ebu Zerra, r.a.);
- kada izađe imam (Ibn Zindževejh od Hasana el-Basrija);
- između izlaska imama do ikameta za džuma-namaz (Ibn el-Munzir od Hasana el-Basrija);
- otkada izađe imam pa do završetka namaza (Ibn Džerir);
- vrijeme koliko traje zabrana kupoprodaje (Ibn Ebu Šejba i Ibn el-Munzir od Eš-Ša'bija);
- između ezana i završetka namaza (Ibn Zindževejh od Ibn Abbasa, r.a.);
- od početka do kraja hutbe (Ibn Abdul-Berr od Ibn Omera, r.a., merfu-predajom);
- kad imam sjedne između dvije hutbe (Et-Tibbi);
- kada imam silazi sa minbera (Ibn el-Munzir od Ebu Burde);
- pri ikametu za džuma-namaz (Ibn el-Munzir od Hasana el-Basrija);
- kada imam stane-pri ikamet (po hadisu koji bilježi Et-Taberani od Mejmune bint es-Sa'd, r.a.);
- od ikameta do kraja namaza (po hasen-garib-hadisu koji od Amra bin Avfa, r.a., bilježi Tirmizi pod brojem 490. i Ibn Madža pod brojem 1138.);
- od trenutka kada imam siđe sa minbera pa do kraja namaza (El-Bejheki u *Šuabu*);

- to je vrijeme u kojem je Vjerovijesnik, s.a.v.s., klanjao džuma-namaz (Ibn Asakir od Ibn Sirina);
- od ikindije do zalaska sunca (Ibn Džerir mevkuf-predanjem od Ibn Abbasa, r.a.);
- vrijeme iza ikindije, kad su ljudi većinom nemarni (Ibn Menda od Ebu Seida merfu-predanjem);
- dok se obavlja ikindija-namaz (Abdur-Rezzak);
- u ikindijskom vremenu (El-Gazzali);
- otkako sunce požuti, pa dok ne zađe (Abdur-Rezzak od Tavusa);
- kada se polovina sunca primakne zalasku (po hadisu Fatime, r.a., kćerke Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji se nalazi u Buhariju, *El-Feth*, 2/421, *Medžmeuz-zevaid*, 5/166, Et-Taberani u *El-Evsatu* i El-Bejheki u *Šuabu*).

A sada ćemo spomenuti dva najraširenija mišljenja o pitanju određivanja ovog vremena:

1. Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., prenosi da je čuo Rusulullaha, s.a.v.s., kako kaže:

هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَجْلِسَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ تَنْقُضَ الصَّلَاةُ.

*To je (vrijeme) između sjedanja imama (na min-beru) do završetka namaza.*¹²⁵

2. Ebu Hurejra, r.a., prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ فِيهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَفِيهِ سَاعَةٌ لَا يُصَادِفُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللَّهَ حَاجَةً إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهَا قَالَ كَتَبَ ذَلِكَ فِي

¹²⁵ Muslim (En-Nevevi, 2/504, 505). Ebu Davud, 1049.

كُلَّ سَنَةٍ يَوْمٌ فَقُلْتُ بَلْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ قَالَ فَقَرَأْتُ الْوَرَاءَ فَقَالَ صَدَقَ
 النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ ثُمَّ لَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ
 فَحَدَّثَنِي فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَدْ عَلِمْتُ آيَةَ سَاعَةٍ هِيَ آخِرُ سَاعَةٍ مِنْ
 يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَقُلْتُ كَيْفَ هِيَ آخِرُ سَاعَةٍ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يُصَادِفُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّيُ وَتِلْكَ السَّاعَةُ
 لَا يُصَلِّيُ فِيهَا فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ أَلَمْ يَقُلْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ مَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ فَهُوَ فِي صَلَاةٍ حَتَّى يُصَلِّيَ قَالَ
 فَقُلْتُ بَلَى قَالَ هُوَ ذَاكَ.

Najbolji dan u kojem je izašlo sunce jeste petak. U njemu je trenutak koji rob musliman neće pogoditi klanjajući da traži nešto od Allaha, a da mu On to ne dadne, pa je rekao Ka'b (el-Ahbar, r.a.): 'To je svake godine u jednom danu', pa sam rekao: 'Ne, nego svakog petka.' Zatim je Ka'b pročitao Tevrat i rekao: 'Istinu je rekao Resulullah, s.a.v.s.'

Ebu Hurejra, r.a., dalje veli: “Zatim sam sreo Abdullaha bin Selama i prenio mu (ovaj) hadis.’ Rekao je: ‘Ja znam koje je to vrijeme. To je zadnji sahat u petak.’ Rekao sam: ‘Resulullah, s.a.v.s., veli: *U njemu je trenutak koji rob musliman neće pogoditi klanjajući*, a to je vrijeme kada se ne klanja?’ Reče mi: ‘Zar Resulullah, s.a.v.s., nije rekao: *Ko sjedne na neko mjesto isčekujući namaz, pa on je u namazu sve dok namaz ne obavi?*’ Odgovorio sam: ‘Da, svakako.’ (Abdullah bin Selam, r.a.) reče: ‘Pa, to je to!’”¹²⁶

El-Asfehani u *Et-Tergibu* bilježi od Ebu Seida el-Hudrija, r.a., da je Božiji Poslanik, s.a.v.s., rekao:

¹²⁶ Ebu Davud, 1046. Et-Tirmizi, 488, 491 (hasen-sahih). En-Nesai, 3/113, 115. Šerhus-Sunna, 4/208. El-Muvetta, 1/108, 110. Ahmed, 2/486.

Vrijeme u kojem se dova prima petkom jeste zadnji sahat toga dana, prije zalaska sunca, kada su ljudi obično nemarni.

Najvjerodostojniji hadis o ovoj temi jeste hadis Ebu Musa el-Eš'arija, r.a., koji bilježi Muslim, a najpoznatiji stav jeste stav Abdullaha ibn Selama, r.a.

Ispravni prethodnici (selefi-salih) vagali su između ova dva stava, pa su hadisu Ebu Musaa el-Eš'arija, r.a., dali prednost. El-Bejheki, Ibnul-Arebi el-Maliki, El-Kurtubi, En-Nevevi i drugi zastupaju mišljenje da je taj trenutak kada imam sjedne na minber pa dok se namaz ne završi. Drugi su dali prednost hadisu u kojem se navodi komentar Abdullaha ibn Selama, r.a., a među njima su: Ahmed bin Hanbel, Ibn Rahevejh, Ibn Abdul-Berr i drugi. Oni su mišljenja da je to vrijeme u zadnjem sahatu petka do zalaska sunca.

(Mišljenje pisca knjige imama Es-Sujutija:)

“Između ovih mišljenja, po meni, najvjerovatnije je da je to vrijeme pri ikametu za džuma-namaz. Većina merfu-hadisa to potvrđuje. Hadis Mejmunе bint es-Sad, r.a., u tome je izričit i jasan, a također i hadis Amra ibn Avfa, r.a. I hadis Ebu Musaa el-Eš'arija, r.a., nije ovom mom mišljenju oprečan jer se ovo vrijeme nalazi između sjedenja imama na minberu pa do kraja namaza. Ovo se vrijeme skoro može odnositi samo na vrijeme pri ikametu, pošto vrijeme hutbe nije predviđeno za činjenje dova. A također i namaz, u svojoj većini, nije vrijeme činjenja dova. Zatim, hadisi pojašnjavaju da je to 'kratko vrijeme', a vrijeme hutbe i namaza nije takvo. Većina spomenutih mišljenja, također, ukazuje da je to vrijeme od kad sunce pređe polovicu neba, što opet nije kontradiktorno s mojim stavom. Et-Taberani

bilježi da je ashab Avf bin Malik, r.a., rekao: ‘Nadam se da je vrijeme kada se dove uslišavaju petkom u jednom od ova tri trenutka: pri ezanu, dok je imam na minberu, ili pri ikametu.’ Najveći dokaz jeste hadis koji bilježe Buhari i Muslim, u kojem stoji: ‘...rob musliman neće ga potrefiti dok stoji i klanja...’, a pri ikametu se stajanje realizira, dok je rečenica ‘...i klanja’ uvjet priloške rečenice da bi se odazivanje na dovu odnosilo samo na one koji prisustvuju džuma-namaz, tj. da bi iz toga bili isključeni oni koji nisu došli na namaz. Ovo je ono što mi se otvorilo o ovom pitanju, a Allah zna šta je ispravno.”

Ibn Abdul-Berr kaže:

“Treba se truditi i činiti dove u oba spomenuta vremena.”

Stoga je mudrost preciznog neodređivanja ovog vremena u tome da bude poticaj ljudima da ga istražuju i da što više vremena provode u ibadetu.

Ibn Asakir, El-Gazzali i drugi smatraju da se taj trenutak pomjera i da nije u isto vrijeme svakog petka.¹²⁷

PEDESET OSMO ODLIKA

Petkom se nagrada za sadaku umnogostručuje

1. Ka‘b el-Ahbar, r.a., veli:

الصَّدَقَةُ تُضَاعَفُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

“Sadaka se petkom umnogostručava.”¹²⁸

¹²⁷ (Sada shvatamo zašto ima više predanja od Hasana el-Basrija, El-Gazzalija i ostalih o ovom pitanju. Izvještavali su shodno situaciji. Isti razlog jeste i različitost stavova o pitanju Lejletul-kadra. Svako je obznanjivao po svojoj spoznaji i otkrovenju. Op.prev.)

¹²⁸ Ibn Ebu Šejba u *El-Musannefu*.

PEDESET DEVETA ODLIKA

Petkom se i dobra i loša djela umnogostručuju

1. Ka'b el-Ahbar, r.a., veli:

يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ فِيهِ الْحَسَنَةُ وَالسَّيِّئَةُ.

“Petkom se umnogostručuju i dobra i loša djela.”¹²⁹

ŠEZDESETA ODLIKA

Učenje sure Ed-Duhan petkom i uoči petka

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَرَأَ حَمَّ الدُّخَانِ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ عَفِّرَ لَهُ.

*Ko prouči uoči petka Ha-Mim Ed-Duhan, bit će mu oprošteno.*¹³⁰

2. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَرَأَ حَمَّ الدُّخَانِ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ أَوْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ.

*Ko prouči uoči petka ili u petak Ha-Mim Ed-Duhan, Allah će mu sagraditi kuću u Džennetu.*¹³¹

¹²⁹ Ibn Ebu Šejba u *El-Musannefu*.

¹³⁰ El-Kurtubi, 16/151. *Ithafu es-saditil-muttekini*, 3/300. Ibn Asakir, 7/276. Ibn es-Sunni, 673.

¹³¹ Et-Taberani u El-Asbahani od Ebu Umame, r.a., *Medžmeuz-zevaid*, 2/168.

ŠEZDESET PRVA ODLIKA

Učenje sure Ja-Sin uoči petka

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَرَأَ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ حَمَّ الدُّخَانَ وَيَسَّ أَصْحَحَ مَغْفُورًا لَهُ.

Ko prouči uoči petka Ha-Mim Ed-Duhan i suru Ja-Sin, osvanut će čist od grijeha.¹³²

2. El-Asfehani ovaj hadis bilježi riječima:

مَنْ قَرَأَ يَسَّ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ غُفِرَ لَهُ.

“Ko prouči suru Ja-Sin uoči petka, oprošteno mu je.”¹³³

ŠEZDESET DRUGA ODLIKA

Učenje sure Alu Imran

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَرَأَ السُّورَةَ الَّتِي يُذَكَّرُ فِيهَا آلَ عِمْرَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَمَلَائِكَتُهُ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ.

Ko prouči petkom suru u kojoj se spominje Imranova porodica, Allah i Njegovi meleki blagosiljaju ga sve dok sunce ne zađe.¹³⁴

¹³² El-Bejheki u *Šuabu. Kenzul-ummal*, 2698.

¹³³ El-Asfehani u *Et-Tergibu*.

¹³⁴ Et-Taberani od Ibn Abbasa, r.a., *Medžmeuz-zevaid*, 2/168.

ŠEZDESET TREĆA ODLIKA

Učenje sure Hud

1. Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaže:

اقْرَأُوا سُورَةَ هُودٍ يَوْمَ الْجُمُعَةِ.

*Učite petkom suru Hud.*¹³⁵

ŠEZDESET ČETVRTA ODLIKA

Učenje sura El-Bekara

i Alu Imran uoči petka

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَالْإِنشِرَافِ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مَا يَنْتَبِهَا
وَعُرْوِيًّا فَلَيْسَ الْأَرْضُ السَّابِعَةُ وَعُرْوِيًّا السَّمَاءُ السَّابِعَةُ.

*Ko prouči sure El-Bekara i Alu Imran uoči petka, imat će nagradu kolika je razdaljina između Lubejda i Urvijje. Lubejda je sedma zemlja, a Urvijja je sedmo nebo.*¹³⁶

ŠEZDESET PETA ODLIKA

Zikr petkom prije sabaha

koji donosi oprost grijeha

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

¹³⁵ Ed-Darimi, 2/454. *Ithafu es-sadetil-muttekin*, 3/293. El-Bejheki u *Suabu*. Ebuš-Šejh i Ibn Merdevejh u svojim tefsirima od Ka'ba, r.a.

¹³⁶ *Ed-Durr el-mensur*, 1/19. El-Asfehani u *Et-Tergibu*.

مَنْ قَالَ قَبْلَ صَلَاةِ الْعَدَاةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ غُفِرَتْ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَتْ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ.

Ko kaže prije sabah-namaza petkom tri puta: 'Estagfirullah ellezi la ilahe illa hu el-Hajjel-Kajjume ve etubu ilejhi' (Tražim oprost od Allaha, Onoga osim Koga drugog boga nema, Živog Vječnog, i Njemu se kajem), bit će mu oprošteni grijesi, makar ih bilo više od morske pjene.¹³⁷

ŠEZDESET ŠESTA ODLIKA

Šta se govori uoči petka

1. Enes, r.a., pripovjeda da bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., kad bi nastupio mjesec redžeb, rekao:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشُعْبَانَ وَبَلَعْنَا رَمَضَانَ. وَإِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ قَالَ: هَذِهِ لَيْلَةُ عَزَاءٍ وَيَوْمٌ أَزْهَرُ.

O moj Allahu, daj nam blagoslov (bereket) u redžebu i ša'banu, i učini da dočekamo ramazan.

A kada bi bila noć uoči petka, rekao bi:

Ovo je divna noć i blistavi dan.¹³⁸

¹³⁷ Et-Taberani u *El-Evsatu* od Enesa, r.a., *Medžmeuz-zevaid*, 2/168.

¹³⁸ *Medžmeuz-zevaid*, 2/165. *Kešful-estari*, 1/295. El-Bezzar od Enesa, r.a.

ŠEZDESET SEDMA ODLIKA

Donošenje salavata na Poslanika, s.a.v.s., petkom i uoči petka

1. Resulullah, s.a.v.s., kaže:

إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَفِيهِ قُبِضَ
وَفِيهِ النُّفْحَةُ وَفِيهِ الصُّعْقَةُ فَأَكْبَرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ
عَلَيَّ.

Petak je jedan od vaših najboljih dana. U njemu je stvoren Adem i u njemu mu je uzeta duša. U njemu će biti zvuk roga (koji će mrtve oživiti iz mezarova) i prasak (od kojeg se onesvijesti ili umre), pa donosite mnogo salavata u njemu na mene. Zaista se vaši salavati meni izlažu.¹³⁹

2. Resulullah, s.a.v.s., veli:

أَكْبَرُوا مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيَّ فِي اللَّيْلِ الْأَمْزَاءِ وَالْيَوْمِ الْأَزْهَرِ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ
تُغْرَضُ عَلَيَّ.

Donosite mnogo salavata na mene u blistavoj noći i blistavom danu. Pa zaista se vaši salavati meni izlažu.¹⁴⁰

3. Resulullah, s.a.v.s., veli:

أَكْبَرُوا مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ الْجُمُعَةِ فَمَنْ كَانَ أَكْثَرَهُمْ عَلَيَّ صَلَاةً
كَانَ أَقْرَبَهُمْ مِنِّي مُزَلَّةً.

¹³⁹ Ebu Davud, 1047. Ibn Madža, 1085, 1636. En-Nesai (*Petak*, poglavlje peto), El-Bejheki, 3/249. *Et-Tergib*, 1/491. *El-Miškat*, 1381. Ibn Huzejma, 1733. *El-Mustedrek*, 1/278, 4/560.

¹⁴⁰ Et-Taberani u *El-Evsatu* (od Ebu Hurejre, r.a.).

*Donosite mnogo salavata na mene svakog petka,
pa ko više bude na mene salavata donosio bit će
na bližem stupnju do mene.*¹⁴¹

4. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ أَلْفَ مَرَّةٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرَى مَعْنَهُ فِي
الْجَنَّةِ.

*Ko na mene petkom donese hiljadu salavata neće
umrijeti dok ne vidi svoje mjesto u Dženne-
tu.*¹⁴²

5. Ali bin Ebu Talib, r.a., veli:

“Ko na Vjerovijesnika, s.a.v.s., petkom donese stotinu
salavata doći će na kijametskom danu sa svjetlom na li-
cu.”¹⁴³

ŠEZDESET OSMI ŠEZDESET DEVETI I SEDAMDESETA ODLIKA

Posjećivanje bolesnika, ispraćanje dženaze i prisustvovanje sklapanju braka

1. Vjerovijesnik, s.a.v.s., veli:

مَنْ صَلَّى الْجُمُعَةَ وَصَامَ يَوْمَهُ وَعَادَ مَرِيضًا وَشَهِدَ جَنَازَةً وَشَهِدَ نِكَاحًا
وَجَبَّتْ لَهُ الْجَنَّةُ.

¹⁴¹ El-Bejheki u *Šuabu* (od Ebu Uname, r.a., s dobrim, hasen, isnadom).

¹⁴² El-Asbehani u *Et-Tergibu* (od Enesa, r.a.), *Dželaul-ifham*, str. 32. Ibn Šahin u *Et-Tergibu*.

¹⁴³ El-Bejheki u *Šuabu*.

*Ko klanja džumu i taj dan bude postio, te obiđe bolesnika, isprati dženazu i bude prisutan pri sklapanju braka, zagarantovan mu je Džennet.*¹⁴⁴

SEDAMDESET PRVA ODLIKA

Ulazak u Džennet

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ قَالَ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ سَعَى مَرَاتٍ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ فَمَاتَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ
دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ قَالَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَمَاتَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ دَخَلَ الْجَنَّةَ مَنْ
قَالَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنْتَ أَمَّاكَ وَفِي
قَبْضِكَ وَفَايْتِي يَدِكَ أَمْسَيْتُ عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ
بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ بِنِعْمَتِكَ وَأُبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ
الدُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ.

"Ko izgovori ove riječi sedam puta uoči petka, pa te noći preseli, unići će u Džennet. Ko ih izgovori u petak, pa toga dana preseli, unići će u Džennet. Ko kaže: (Allahumme ente rabbi, la ilahe illa ente halakteni ve ene abduke ve ibnu emetike, ve fi kabdatike ve nasijeti bijedike emsejtu ala ahdike ve va'dike mesteta'tu, euzu bike min šerri ma sana'tu ebu-u bi ni'metike ve ebu-u bi zenbi fagfir li innehu la jagfiruz-zunube illa ente) O moj Allahu, Ti si moj Gospodar, Nema boga osim

¹⁴⁴ Et-Taberani u *El-Kebiru*, 8/115. *Medžmeuz-zevaid*, 3/200.

Tebe, stvorio si me i ja sam Tvoj rob i sin Tvoje robinje i u Tvojoj šaci i moj život je u Tvojoj ruci. Još sam na Tvom ugovoru i Tvom obećanju koliko mogu, utječem Ti se od zla koje sam počinio, priznajem Tvoju blagodat i priznajem svoj grijeh, pa mi oprosti. Zaista, grijehe ne prašta niko osim Tebe.¹⁴⁵

SEDAMDESET DRUGA ODLIKA

Dolazak kući uoči petka

1. Aiša, r.a., veli:

“Kada bi se Resulullah, s.a.v.s., pojavljivao ljeti, volio je da se pojavi uoči petka, a kada bi ulazio u kuću zimi, volio je da uđe u kuću uoči petka.”¹⁴⁶

SADAMDESET TREĆA ODLIKA

Vraćanje u džamiju nakon džuma-namaza

1. Abdullah bin Busr, jedan od ashaba, uobičavao je da nakon što klanja džumu izađe i obide čaršiju kraće vrijeme, a zatim bi se vraćao u džamiju.

Upitan je: “Zašto to radiš?”, pa je rekao: “Vidio sam Prvaka svih poslanika da tako čini.”¹⁴⁷

Napominjem da je mudrost ovog postupka izvršavanje Allahovih, dž.š., riječi:

¹⁴⁵ El-Bejheki u *Šuabu* (od Enesa, r.a.).

¹⁴⁶ El-Bejheki u *Šuabu* (od Aiše, r.a.) *Kenzul-ummal*, 18262, 41941.

¹⁴⁷ Et-Taberani, *Medžmeuz-zevaid*, 2/194.

*A kad se namaz obavi, onda se po zemlji razidite i Allahovu blagodat tražite...*¹⁴⁸

SEDAMDESET ČETVRTA ODLIKA

**Iščekivanje ikindije nakon džume
ima vrijednost umre**

1. Resulullah, s.a.v.s., kaže:

إِنَّ لَكُمْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ حَجَّةً وَ عُمْرَةً فَالْحِجَّةُ الْهَجِيرَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ وَالْعُمْرَةُ
اِتِّظَارُ الْعَصْرِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ.

*Vi svakog petka imate hadž i umru. Hadž je odlazak na džumu u ranim jutarnjim časovima, a umra je u iščekivanju ikindije poslije džume.*¹⁴⁹

SEDAMDESET PETA ODLIKA

Namaz za lakše pamćenje Kur'ana

1. Ibn Abbas, r.a., pripovijeda da se Alija, r.a., obratio Resulullahu, s.a.v.s., rekavši: "Izmiče mi ovaj Kur'an iz mojih prsa. Nisam ga u stanju očuvati."

Resulullah, s.a.v.s., reče:

Da te podučim riječima koje će Allah učiniti korisnim za tebe i za one koje ti njima podučiš, i učiniti da se pomoću njih učvrsti znanje u tvojim

¹⁴⁸ El-Džumu'a, 10.

¹⁴⁹ El-Bejhaki u Šuabu (od Sehla ibn Sa'da es-Saidija, r.a.), Kenzul-ummal, 21173, 21174.

prsimu. Kada bude uoči petka, ako možeš, ustani u posljednjoj trećini noći jer je to vrijeme prisustva (meleka) i primanja dova, moj brat Jakub rekao je svojim sinovima: 'Tražit ću za vas oprost od svog Gospodara', pa je sačekao noć uoči petka – a ako ne mogneš, onda ustani u drugoj trećini noći, a ako ni to ne možeš, ustani u prvoj trećini i klanjaj četiri rekata. Prouči na prvom rekatu Fatihu i suru Ja-Sin, na drugom rekatu Fatihu i Ha-Mim, Ed-Duhan, na trećem rekatu Fatihu i Elif-Lam-Mim Et-Tenzil Es-Sedžde, a na četvrtom rekatu Fatihu i Tebareke El-Mufessal, pa kad završiš tešehhud (et-tehijjatu), zahvali Allahu i lijepo Mu izreci pohvalu, lijepo donesi salavat na mene i ostale poslanike, zatraži oprost za vjernike, vjernice i svoju braću koja su te pretekla u imanu, a zatim poslije toga reci:

اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي بِرُكِّ الْمَعَاصِي أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي وَارْحَمْنِي أَنْ أَتَكَلَّفَ مَا لَا يَنْعِنِينِي وَارْزُقْنِي حُسْنَ النَّظَرِ فِيمَا يُرْضِيكَ عَنِّي اللَّهُمَّ بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَالْعِزَّةِ الَّتِي لَا تُرَامُ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ بِجَلَالِكَ وَوُجْهِكَ أَنْ تُلْزِمَ قَلْبِي حِفْظَ كِتَابِكَ كَمَا عَلَّمْتَنِي وَلِزُقْنِي أَنْ أَتَوَّهُ عَلَى النَّحْوِ الَّذِي يُرْضِيكَ عَنِّي اللَّهُمَّ بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَالْعِزَّةِ الَّتِي لَا تُرَامُ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ بِجَلَالِكَ وَنُورِ وَجْهِكَ أَنْ تُؤَوِّرَ بِكَابِكَ بَصْرِي وَأَنْ تُطْلِقَ بِهِ لِسَانِي وَأَنْ تُفَرِّجَ بِهِ عَنْ قَلْبِي وَأَنْ تُشْرِحَ بِهِ صَدْرِي وَأَنْ تُغْسِلَ بِهِ بَدَنِي لِأَنَّهُ لَا يُبْعِثُنِي عَلَى الْحَقِّ غَيْرُكَ وَلَا يُؤْتِيهِ إِلَّا أَنْتَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

(Allahummerhamni bi terkil-measi ebeden ma ebkajteni verhamni en etekellefe ma la ja'nini verzukni husnen-nezari fima jurdike anni.

Allahumme bedias-semavati vel-erdi zel-dželali vel-ikrami vel-izzeti elleti la turam es'eluke ja Allah ja Rahman bidželalike ve nuri vedžhike en tulzime kalbi hifza Kitabike kema allemteni verzukni en etluvehu alen-nahvillezi jurdike anni.

Allahumme bedias-semavati vel-erdi zel-dželali vel-ikrami vel-izzeti elleti la turam es'eluke ja Allah ja Rahman bidželalike ve nuri vedžhike en tunevvire bi-Kitabike besari ve en tutlika bihi lisani ve en tuferridže bihi an kalbi ve en tešreha bihi sadri ve en tagsile bihi bedeni li innehu la juinuni alel-hakki gajruke ve la ju'tihi illa ente ve la havle ve la kuvvete illa billahil-Alijjil-Azim).

O moj Allahu, smiluj mi se da zauvijek, sve dok sam živ, ostavim grijehe. Smiluj mi se da ostavim ono što me se ne tiče. Oprskrbi me lijepim pogledom u ono s čim ćeš biti zadovoljan od mene.

O moj Allahu, Stvaraoče nebesa i Zemlje, Veličanstveni, Plemeniti, Vlasniče moći nesavladive, molim Te, o Allahu, o Milostivi Tvojom veličanstvenošću i svjetlom Tvoga lica, da obavežeš moje srce pamćenju Tvoje knjige, kao što si me poučio, i opskrbi me da je učim na način kojim ćeš biti zadovoljan od mene.

O moj Allahu, Stvaraoče nebesa i Zemlje, Veličanstveni, Plemeniti, Vlasniče moći nesavladive, molim Te, o Allahu, o Milostivi, Tvojom veličanstvenošću i svjetlom Tvoga lica, da mi pogled osvijetliš Tvojom knjigom, s njom odvežeš moj jezik, i razgališ moje srce, da njom moja prsa učiniš prostranim, s njom očistiš moje tijelo jer me na Istini niko drugi osim Tebe pomoći ne može, niti pomoć daje iko osim Tebe. I nema snage, niti moći osim s Allahom, Uzvišenim, Velikim.

Postupi tako tri, pet ili sedam petaka, s dozvolom Uzvišenog Allaha bit će ti uslišano. Tako mi Onoga Koji me s Istinom poslao, nikada vjernika mimoići neće (korist ove dove)."

Ibn Abbas, r.a., dalje kaže:

“Tako mi Allaha, Alija nije ostao osim pet ili sedam (džuma) kada je došao Resulullahu, s.a.v.s., i na sličnom takvom sijelu rekao: ‘O Allahov Poslaniče, prije sam bio čovjek koji nije mogao zapamtiti više od četiri ajeta ili tako nešto. Pa kada bi ih učio, izmicali bi (zaboravljao bih te ajete). Ja danas naučim četrdeset ajeta ili toliko otprilike. Pa kada ih učim, kao da je Allahova knjiga pred mojim očima. Slušao bih hadis, pa kada bih ga ponavljao, izmicao bi mi. A ja danas slušam hadise, pa kada ih citiram, ne izostavljam ni jednog slova.”

Tada mu Resulullah, s.a.v.s., reče:

مُؤْمِنٌ وَرَبَّ الْكُتُبَةِ يَا أَبَا الْحَسَنِ .

Vjernik si, tako mi Gospodara Ka'be, o oče Hasanov.¹⁵⁰

¹⁵⁰ Et-Tirmizi, 3570. Et-Tergib, 2/361.

SEDAMDESET ŠESTA ODLIKA

Posjećivanje kabura petkom

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ زَارَ قَبْرَ أَبِيهِ أَوْ أَحَدَهُمَا فِي كُلِّ جُمُعَةٍ غُفِرَ لَهُ وَكُتِبَ بِرًّا

Ko bude posjećivao kabure svojih roditelja, ili jednog od njih, svakog petka, bit će mu oprošteno, i bit će upisan kao dobročinitelj (prema svojim roditeljima).¹⁵¹

SEDAMDESET SEDMA ODLIKA

Petkom mrtvi znaju kada im u posjetu dolaze živi

1. Muhammed bin Vasi' kaže:

“Do mene je doprlo da mrtvi znaju kada im živi dolaze u posjetu petkom i u danima prije i poslije njega (tj. četvrtkom i subotom).¹⁵²

SEDAMDESET OSMO ODLIKA

Mrtvima se petkom izlažu djela njihovih potomaka

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

¹⁵¹ El-Hakim, Et-Tirmizi u *Nevadirul-usulu*, Et-Taberani u *El-Evsatu* od Ebu Hurejre, r.a., *Medžmeuz-zevaid*, 3/59, 60.

¹⁵² Ibn Ebu Dun'ja. El-Bejhkei u *Šuabu* (gdje postoji i predanje od Ed-Dahhaka u kojem stoji da su tu čast dobili četvrtak i subota zbog petka u čijoj se blizini nalaze).

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْاِثْنَيْنِ عَلَى اللَّهِ وَتُعْرَضُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَعَلَى الْأَوَّاءِ وَالْأَمْهَاتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَيَقْرَحُونَ بِحَسَنَاتِهِمْ وَتُؤَدَّادُ وَجُوهُهُمْ بَيَاضًا وَأَشْرَاقًا.

*Djela se izlažu Allahu ponedjeljkom i četvrtkom, a vjerovjesnicima, očevima i majkama izlažu se petkom, pa se oni raduju njihovim dobrim djelima i lica im postanu bjelja i ozarenija.*¹⁵³

SEDAMDESET DEVETA ODLIKA

Petkom ptice govore:

“Selam, selam, dobri dane”

1. Oni koji su preselili, izvijestili su ovo Mutarrifa, kao počast njemu, dok je bio između sna i jave.¹⁵⁴

2. Bekr bin Abdullah el-Muzeni veli:

“Ptice sreću jedne druge u noći uoči petka i govore: ‘Osjećate li da je sutra petak?’”¹⁵⁵

OSAMDESETA ODLIKA

**Klanjači džume poput su ili bolji
od Musaove, a.s., delegacije**

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِنَّا رَاحَ مِنَّا سَبْعُونَ رَجُلًا إِلَى الْجُمُعَةِ كَانُوا كَسْبَعِينَ مُوسَى النَّبِيِّ وَقَتُّوهُ إِلَى رَبِّهِمْ أَوْ أَفْضَلَ.

¹⁵³ Et-Tirmizi i El-Hakim u *Nevadirul-usulu*.

¹⁵⁴ Ibn Ebu ed-Dun'ja i El-Bejheki.

¹⁵⁵ Ed-Dejnuri u *El-Mudžalesetu*.

Kada sedamdeset ashaba pođe na džumu oni su poput sedamdeseterice Musaovih izabranika koji su išli svome Gospodaru, ili su još bolji.¹⁵⁶

OSAMDESET PRVA ODLIKA

Post petkom

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ صَامَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عَشْرَةَ أَيَّامٍ عَدَدَهُنَّ مِنْ أَيَّامِ الْآخِرَةِ غَزَاءً لَا تُشَاكِلُهُنَّ أَيَّامُ الدُّنْيَا.

Onome ko posti u petak Allah će upisati deset dana, tim brojem od ahiretskih blistavih dana koji ne sliče dunjalučkim danima.¹⁵⁷

OSAMDESET DRUGA ODLIKA

Dva rekata poslije akšama uoči petka

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ صَلَّى بَعْدَ الْمَغْرِبِ رَكْعَتَيْنِ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ يَقْرَأُ فِي كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ مَرَّةً وَإِذَا زُلْزِلَتْ خُمُسَ عَشْرَةَ مَرَّةً هَوَّنَ اللَّهُ عَلَيْهِ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ وَأَعَادَهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَبَسَّرَ لَهُ الْجَوَازَ عَلَى الصَّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

¹⁵⁶ *Ed-Durr el-mensur*, 3/171. Et-Taberani u *El-Evsatu* od Enesa, r.a., *Kenzul-ummal*, 21043, 21098. *Medžmeuz-zevaid*, 2/176.

¹⁵⁷ *Kenzul-ummal*, 24172. *Ithafu es-sadetil-muttekin*, 3/241. Seid bin Mensur u *Sunenu*, *Et-Tergib vet-terhib*, 2/126 (El-Munziri veli da se propis ovog hadisa uzima u obzir ako se posti dan prije njega tj. četvrtak ili dan poslije njega, tj. subota).

Ko klanja poslije akšama uoči petka dva rekata, učeći na svakom Fatihu, jedan put, i Iza-zulzileti, petnaest puta, Allah će mu olakšati smrtne muke, sačuvati će ga kaburskog azaba i olakšat će mu prijelaz preko Sirat-čuprije na Kijametskom danu.¹⁵⁸

OSAMDESET TREĆA ODLIKA

Kada se petak očuva od grijeha

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِذَا سَلِمَتِ الْجُمُعَةُ سَلِمَتِ الْيَوْمُ.

Kada je petak dobar, dobri su i ostali dani.¹⁵⁹

Ibn Irak kaže: “Značenje ovog hadisa, po mom mišljenju, odnosi se na to da ako petak bude dobar, tj. sačuvan od grijeha, ostali dani bit će sačuvani od kazne i prijekora.”

OSAMDESET ČETVRTA ODLIKA

Dova pri ulasku u džamiju petkom

1. Ebu Hurejre, r.a., veli: “Kada bi Resulullah, s.a.v.s., ulazio petkom u džamiju, uhvatio bi za dovratnik, a zatim rekao:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَوْجَهَ مَنْ تَوَجَّهَ إِلَيْكَ، وَأَقْرَبَ مَنْ تَقَرَّبَ إِلَيْكَ، وَأَفْضَلَ مَنْ سَأَلَكَ وَرَغِبَ إِلَيْكَ.

¹⁵⁸ El-Asbehani u *Et-Tergibu* od Ibn Abbasa, r.a.

¹⁵⁹ Ed-Dejlemi, 1304. *Kenzul-ummal*, 21049. *El-Hil'ja*, 1/367. *Tenzibuh-šeria*, 2/155. *El-Fevaidul-medžmua*, str. 93. *Ed-Durr el-mensur*, 1/188. *Ithaf es-sade el-muttekin*, 5/207.

(Allahumme-dž'alni evdžehe men tevedždžehe ilejke, ve akrebe men tekarrebe ilejke, ve efdale men se-eleke ve regibe ilejke)

*'O moj Allahu, učini da budem onaj koji Ti se najbolje (najljepše) usmjerio, koji Ti se najviše približio, najbolji koji najvrijednije od Tebe traži i Tebi hrli.'*¹⁶⁰

En-Nevevi u *El-Ezkaru* kaže: "Nama je pohvaljeno da kažemo: 'O naš Allahu, učini nas od onih koji su Ti se najbolje (najljepše) usmjerili, onih koji su Ti se najviše približili, od onih najboljih koji od Tebe traže i Tebi hrle.'"

OSAMDESET PETA ODLIKA

Petkom je pokuđeno puštati krv

1. El-Husejn bin Ali, r.a., kaže da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

إِنَّ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ لَسَاعَةً لَا يَحْتَجِمُ فِيهَا أَحَدٌ إِلَّا مَاتَ.

*Petkom postoji jedan sahat (vrijeme, trenutak), u kojem niko neće pustiti krv, a da neće umrijeti.*¹⁶¹

OSAMDESET ŠESTA ODLIKA

Ko umre petkom ima nagradu šehida

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

¹⁶⁰ Ibn es-Sunni u djelu *Amelul-jevami vel-lejla, El-Ezkar en-Nevevija*, str. 154.

¹⁶¹ Ebu Ja'la, *Kenzul-ummal*, 28122, 28130, 28160. *Fejdul-kadir*, 2328.

مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَبَّ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ شَهِيدٍ وَوُفِّيَ فِتْنَةُ الْقَبْرِ.

Ko umre petkom, Allah će mu upisati nagradu šehida, i bit će sačuvan kaburskog iskušenja (ispitivanja).¹⁶²

Abdur-Rezzak prenosi od Ibn Šihaba da je Vjerovijesnik, s.a.v.s., rekao:

مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوْ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ وَفِّيَ فِتْنَةُ الْقَبْرِ وَكَبَّ شَهِيدًا.

Ko umre u petak ili uoči petka bit će sačuvan od kaburskog iskušenja i bit će upisan kao šehid. (El-Adžluni)

Džabir, r.a., čuo je da Resulullah, s.a.v.s., kaže:

مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَوْ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ أُجِرَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَجَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ طَائِعُ الشَّهَادَةِ.

Ko umre u petak ili uoči petka bit će sačuvan od kaburskog azaba i doći će na kijametskom danu, a na sebi će imati biljeg šehida. (El-Hil'ja, 3/155.)

OSAMDESET SEDMA ODLIKA

Ko petkom klanja duha-namaz

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ صَلَّى الضُّحَى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ فِي ذَهْرِهِ مَرَّةً وَاحِدَةً يَغْفِرُ بِقَاعَةِ الْكَأَبِ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ

¹⁶² Keşful-hafa, 2/388. Ithaf es-sade el-muttekin, 3/217.

النَّاسِ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ وَقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ عَشْرَ
مَرَّاتٍ وَآيَةُ الْكُرْسِيِّ عَشْرَ مَرَّاتٍ فِي كُلِّ رُكْعَةٍ فَإِذَا تَشَهَّدَ وَسَلَّمَ وَاسْتَغْفَرَ
سَبْعِينَ مَرَّةً وَسَبَّحَ سَبْعِينَ مَرَّةً قَائِلًا سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ رَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ شَرَّ أَهْلِ
السَّمَوَاتِ وَأَهْلِ الْأَرْضِ وَشَرِّ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ.

Ko klanja petkom četiri rekata duha-namaza, jednom u svom životu, učeći na svakom rekatu Fatihu deset puta, Kul-euzu bi-Rabbil-felek deset puta, Kul-euzu bi-Rabbin-nas, deset puta, Kul-Huvallahu ehad, deset puta, Kul-ja ejjubel-kafirun, deset puta i Ajetul-kursiju, deset puta, pa kad obavi tešebhud (Et-tehijjatu) i preda selam, zatraži oprost (učini istigfar) sedamdeset puta, i sedamdeset puta donese tesbih govoreći: (Subhanellahi vel-Hamdu Lillahi ve La ilahe illellahu Vallahu Ekber, va la havle ve la kuvvete illa Billahil-Alijjil-Azim) 'Neka je slavljen Allah i neka je Allahu hvala. Nema boga osim Allaha. Allah je najveći. Nema moći niti snage osim s Allahom, Uzvišenim, Velikim', Allah će od njega otkloniti zlo stanovnika nebesa i stanovnika Zemlje, zlo ljudi i džina.¹⁶³

¹⁶³ *Ithaf es-sade el-muttekín*, 3/376. El-Asbehani u *Et-Tergibu* od Ibn Abbasa, r.a.

OSAMDESET OSMIA ODLIKA

Kada petkom bude dan Arefata

El-Kadi Bedruddin ibn Džema spominje da je stajanje na Arefatu petkom vrednije nego u drugim danima iz pet razloga:

prvi: kada je Poslanik, s.a.v.s., obavio hadž bio je petak, a njemu je dato najvrednije;

drugi: petkom postoji vrijeme kada se dove primaju;

treći: djela dobijaju čast zbog časti vremena u kojem su učinjena, kao i zbog časti mjesta na kojem su počinjena. A petak je najvredniji dan, pa su djela u njemu najvrednija;

četvrti: Ibn Rezin bilježi hadis u kojem stoji da je dan Arefata najvredniji dan, pa kad se hadž podudari petkom, takav hadž vredniji je od sedamdeset hadževa koji se ne podudare petkom;

peti: kada dan Arefata bude petkom, Allah oprosti svim hadžijama. Pa ako neko kaže: "Allah oprašta svima koji su na Arefatu, pa ma kojim danom to stajanje bilo, zašto se petak posebno spominje?" Odgovor na to pitanje glasi: "Allah petkom oprašta svakom direktno, bez posrednika, dok u drugim danima oprašta nekima zato što drugi, koji su na Arefatu, traže oprost za njih."¹⁶⁴

OSAMDESET DEVETA ODLIKA

Ko bude imao potrebu kod Allaha

1. Abdullah bin Amr, r.a., veli:

¹⁶⁴ Pojedini učenjaci to smatraju velikim hadžom (el-hadždžul-ekber).

“Ko bude imao potrebu kod Allaha neka posti srijedu, četvrtak i petak. Pa kada petkom pođe u džamiju, neka podijeli sadaku, bilo malo ili puno, pa kada se završi džuma-namaz, neka zamoli:

‘O moj Allahu, tražim od Tebe, Tvojim imenom, imenom Allaha, Milostivog, Samilosnog, osim Kojeg drugog boga nema, Živim, Vječnim, Kog ne obuzima ni drijemež ni san, čija je veličina ispunila nebesa i Zemlju, Kome se svi pokoravaju, pred Kim su svi glasovi skrušeni, od Koga srca strepe, da blagosloviš Muhammeda i da mi ispuniš moju potrebu, a ona je takva i takva’ (spomenuti ono što se želi), bit će mu uslišano.”¹⁶⁵

2. Amr bin Kajs el-Melai veli:

“Do nas je doprlo da onaj ko isposti srijedu, četvrtak i petak, pa u petak kada s muslimanima klanja džumu, predavši selam s imamom, prouči Fatihu i Kul-Huvallahu Ehad deset puta, a zatim digne ruke i zamoli:

‘O moj Allahu, Molim Te Tvojim najvećim, najuzvišenijim i najčasnijim imenom. Nema boga osim Allaha, Veličanstvenog, Uzvišenog i Velikog’, neće od Allaha ništa zatražiti, a da to ne dobije, prije ili poslije. Međutim vi požurujete.”¹⁶⁶

DEVEDESETA ODLIKA

Petkom su džehennemske kapije zatvorene

1. Vjerovijesnik, s.a.v.s., veli:

¹⁶⁵ El-Asbehani u *Et-Tergibu*.

¹⁶⁶ Ibn es-Sunni, 370.

إِنَّ جَهَنَّمَ تُسْعَرُ كُلَّ يَوْمٍ وَتُفْتَحُ أَبْوَابُهَا إِلَّا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَإِنَّهَا لَا تَفْتَحُ أَبْوَابُهَا وَلَا تُسْعَرُ.

Džehennem se potpaljuje (raspiruje), i njegove se kapije otvaraju svakim danom osim petkom, kada se njegove kapije ne otvaraju, niti se potpaljuje.¹⁶⁷

DEVEDESET PRVA ODLIKA

Pohvaljeno je putovati uoči petka

1. Ummu Selema, r.a., veli:

“Resulullah, s.a.v.s., volio je putovati četvrtkom.”¹⁶⁸

2. Burejda, r.a., kaže:

“Kad bi Resulullah, s.a.v.s., htio putovati, kretao bi na put četvrtkom.”¹⁶⁹

DEVEDESET DRUGA ODLIKA

Meleki s pločama od srebra

1. Sabir el-Gajjab veli:

“Do nas je doprlo da Allah ima meleke koji imaju srebrene ploče, na kojima zlatnim perima ispisuju imena onih koji dođu na džuma-namaz.”¹⁷⁰

¹⁶⁷ *El-Hil'ja*, 5/188.

¹⁶⁸ Et-Taberani u *El-Kebiru. Medžmeuz-zevaid*, 3/211 (Poslanik, s.a.v.s., otpočinjao bi putovanje četvrtkom, pa bi se ono nekada produžilo i ušlo u noć uoči petka. op. prev.).

¹⁶⁹ Et-Taberani u *El-Evsatu*.

¹⁷⁰ Abdullah bin Ahmed u *Zevaiduz-zuhdu*.

DEVEDESET TREĆA ODLIKA

Viđenje Poslanika, s.a.v.s., u snu

1. Ez-Zuhri, r.a., veli:

“Ko se okupa uoči petka i klanja dva rekata učeći na svakom rekatu Kul Huvallahu Ehad, po hiljadu puta, vidjet će Vjerovijesnika, s.a.v.s., u snu.”¹⁷¹

DEVEDESET ČETVRTA ODLIKA

Posjećivanje brata u ime Allaha

1. Resulullah, s.a.v.s., u vezi s ajetom o džuma-namazu: *A kada se namaz obavi, onda se po zemlji razidite...*¹⁷², rekao je:

لَيْسَ لَطَلَبِ دِينَارٍ لَكِنْ لِعِيَادَةِ مَرِيضٍ وَحُضُورِ جَنَازَةٍ وَزِيَارَةِ أَخٍ فِي اللَّهِ.
*Nije zbog traženja dinara, nego radi obilaska bolesnika, prisustva dženaze i posjećivanja brata u ime Allaha.*¹⁷³

DEVEDESET PETA ODLIKA

Neki učenjaci smatraju da petkom nije pokuđeno klanjati poslije sabaha i iza ikindije

1. Tavus, r.a., veli: “Čitav je petak dan namaza.”¹⁷⁴

¹⁷¹ Ibn Asakir u svom *Tarihu*.

¹⁷² El-Džumua, 10.

¹⁷³ Ibn Džerir et-Taberi, 28/67. *Ed-Durr el-mensur*, 6/220.

¹⁷⁴ Ibn Ebu Šejba u *El-Musannefu*.

U ovom mišljenju podrška je onima koji smatraju da je trenutak kada se dova petkom prima u vrijeme pred zalazak sunca.

DEVEDESET ŠESTA ODLIKA

Ko uđe petkom u džamiju pa klanja četiri rekata

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

مَنْ دَخَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَتْلُو فِي كُلِّ رَكْعَةٍ بِقَائِمَةِ
الْكِتَابِ وَقُلَّ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ خَمْسِينَ مَرَّةً فَذَلِكَ مِثْلُ مَرَّةٍ فِي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ لَمْ
يَمُتْ حَتَّى يَرَى مَنَزِلَهُ فِي الْجَنَّةِ أَوْ يُرَى لَهُ.

Ko petkom uđe u džamiju pa klanja četiri rekata učeći na svakom rekatu Fatihu i Kul Huvallahu Ehad pedeset puta, pa to je dvije stotine puta na četiri rekata, neće umrijeti dok ne vidi svoje mjesto u Džennetu, ili dok mu ne bude pokazano.¹⁷⁵

DEVEDESET SEDMA ODLIKA

Razumijevanje vjere

1. Aiša, r.a., veli:

“Čovjek neće upotpuniti svoje razumijevanje vjere (fikh) sve dok ne ostavi sijelenje uoči petka.”¹⁷⁶

¹⁷⁵ Ed-Darekutni u *El-Garaibu*. El-Kurtubi, 20/249. El-Hatib u djelu *Ruvatu Malik* od Ibn Omera, r.a.

¹⁷⁶ Ed-Dejlemi.

DEVEDESET OSMO ODLIKA

Allah se ponosi pred melekima s klanjačima džume

1. El-Hasen bin Ali, r.a., unuk Resulullaha, s.a.v.s., veli:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بِبَاهِي مَلَائِكَتِهِ بِعِبَادِهِ يَوْمَ عَرَفَةَ يَقُولُ عِبَادِي جَاعُونَ سَعْيًا
يَعْرَضُونَ لِرَحْمَتِي فَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِحَسَنِهِمْ وَشَفَعْتُ مُحْسِنِهِمْ
فِي مُسَيِّئِهِمْ وَإِذَا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَمِثْلَ ذَلِكَ.

“Uzvišeni Allah ponosi se pred melekima Svojim robovima na dan Arefata govoreći: ‘Moji robovi došli su Mi hrleći da se izlože Mojoj milosti. Uzimam vas za svjedoke da sam oprostio dobrima između njih, i od njihovih dobrih primam zagovor za njihove loše.’ A kada bude petak, isto tako (Uzvišeni Allah kaže).”¹⁷⁷

DEVEDESET DEVETA ODLIKA

Dova u toku petka

1. Džabir bin Abdullah, r.a., veli:

“Ova dova izložena je Resulullahu, s.a.v.s., pa je rekao:

لَوْ دُعِيَ بِهِ عَلَى شَيْءٍ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فِي سَاعَةٍ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ
لَأَسْتَجِيبَ لِصَاحِبِهِ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ.

Da neko dovom zamoli za bilo što između istoka i zapada u nekom (ili određenom) vremenu u toku petka, bilo bi mu uslišano: (La ilahe illa Ente ja Hannanu ja Mennanu ja Bedias-semavati vel-

¹⁷⁷ Ibn Sa'd u djelu *Et-Tabekat*.

erdi ja Zel-Dželali vel-Ikrami) 'Nema boga osim Tebe, o Milostivi, o Darežljivi, o Stvaraoče nebesa i Zemlje, o Veličanstveni i Plemeniti'.¹⁷⁸

STOTA ODLIKA

Proživljenje svih dana na Kijametskom danu

1. Resulullah, s.a.v.s., veli:

إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ الْأَيَّامَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى هَيْئَتِهَا وَبِعَثَ الْجُمُعَةَ زَهْرَاءَ مَنِيرَةً أَهْلُهَا يَحْفَتُونَ بِهَا كَالْعُرُوسِ تُهْدَى إِلَيْهِ كَرِيمَتَا تُصْبِي لَهُمْ يَمْسُونَ فِي صَوْنِهَا أَلْوَانُهُمْ كَاللَّحِجِّ بَيَاضًا وَرِيحُهُمْ يَسْطَعُ كَالْمُسْكِ يَحْضُونَ فِي جِبَالِ الْكَافُورِ يُنْظَرُ إِلَيْهِمُ الثَّلَاثُ لَا يَطْرُقُونَ تَعَجُّبًا حَتَّى يَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا يَحَاطِطُهُمْ أَحَدٌ إِلَّا الْمُؤَدُّونَ الْحَسْبُورُونَ.

Uzvišeni će Allah oživiti dane u njihovim oblicima na Kijametskom danu. I oživit će petak blistav i svijetao, koji će njegovi ljudi (štovaoci) okružiti. Bit će poput mlade koja se poklanja svome plemenitom (mladoženji). Svijetlit će im, pa će oni ići po njegovoj svjetlosti. Oni će biti poput snijega bijeli, a poput miska mirišljivi, zaronjeni u brdo od kamfora. Ljudi i džini će ih ne obarajući poglede, s divljenjem gledati sve dok ne uđu u Džennet. Niko se neće (moći) s njima mješati osim muezzina koji su (istinski) računali (na Allahovu nagradu).¹⁷⁹

¹⁷⁸ El-Hatib u djelu *Tarihu Bagdad*, 4/115, 116.

¹⁷⁹ *El-Mustedrek*, 1/177. Ibn Huzejma, 1730. El-Bejheki od Ebu Musaa el-Eš'arija, r.a., *Medžmeuz-zevaid*, 2/164, 165. El-Bejheki od Ebu Musaa el-Eš'arija, r.a.

DŽELALUDDIN ES-SUJUTI

Ebul-Fadl Abdurrahman ibn Kemaluddin Ebi Bekr ibn Muhammed ibn Sabikuddin Dželaluddin el-Hudajri es-Sujuti, eš-Šafi'i, alim, nadaleko poznati hadiski učenjak, pravnik, sufija, historičar, autor brojnih djela iz skoro svih islamskih nauka, obnovitelj vjere devetog stoljeća, rođen je 1. redžeba 849., odnosno 3. 10. 1445. godine u Kairu.

Es-Sujuti, po ocu Perzijanac, a po majci Turčin, odrasta u Kairu kao jetim. Otac mu umire kada je imao svega pet godina. Još iz vremena djetinjstva pokazivao je izrazitu želju za izučavanjem raznih islamskih znanosti. Sa svega osam godina naučio je Kur'an napamet, postaje hafiz, a memorirao je i nekoliko djela iz temeljnih islamskih znanosti. Tako je npr. vrlo brzo naučio napamet šerijatskopravno djelo *Umdetul-ahkam* od Ibn Kudame, komentar istoga djela od Ibn Dekika, *Minhadžul-fikh* od en-Nevevija, gramatičko djelo *Elfijju* od Ibn Malika, usulsko djelo *Minhadž* od Bejdavija, itd.

Slušajući predavanja najpoznatijih učenjaka toga vremena obišao je brojne krajeve tadašnjeg islamskog svijeta, prije svega Šam, Hidžaz, Jemen, zemlje Magreba, pa čak i Indiju. Vrlo rano je počeo pisati djela i podučavati druge, a u četrdesetoj godini života prestaje držati predavanja na Šejhuniiji u Kairu i izdavati fetve. Inače je bio prvi čije su

fetve bile u dobroj mjeri produhovljene tesavvufom. Povlači se u samoću i piše brojna djela, sve do kraja života. Umro je u kairskoj četvrti Mikjas, uoči petka, 19. džumadel-ula 911/18. 10.1505. godine.

Es-Sujuti je živio u periodu vladavine Mameluka-Čerkeza u vrijeme političkih nemira i previranja, te čestih smjena vladara. Za razliku od političke i ekonomske situacije, stanje u obrazovanju je bilo potpuno drugačije. Neki mamelučki sultani su bili visoko obrazovani, cijenili su nauku, otvarali razne škole i naučno-obrazovne centre, pomagali učenjake, dopuštali i poticali dolazak učenjaka iz raznih krajeva islamskoga svijeta, te su i sami lično, nerijetko, pozivali istaknute učenjake na dvor radi naučnih rasprava. Uz mnoge škole i džamije osnivane su veoma bogate biblioteke kroz koje su prolazili brojni islamski učenjaci. U to vrijeme živjeli su mnogi velikani islamskih znanosti, kao što su npr. Ibn Hadžer el-Askalani, es-Sehavi, es-Subki, el-Makrizi, koji su napisali na stotine djela iz raznih naučnih disciplina.

Naravno da je ovakav pogodan ambijent za obrazovanje iskoristio i sam es-Sujuti i za vrlo kratko postaje uvažen i cijenjen alim. Do koje mjere je es-Sujuti stigao u mnogim znanostima, prije svega u hadisu, svjedoči i priznanje mnogih islamskih učenjaka da mu u njegovo vrijeme nije bilo ravnog! Tako npr. el-Hanbeli za njega kaže: "Es-Sujuti je, u svoje vrijeme, bio najveći poznavalac hadisa i hadiskih disciplina (...), te deriviranja šerijatskih propisa iz hadisa." Sam es-Sujuti zapisao je da je znao napamet 200.000 hadisa, te 'da sam došao i do većeg broja hadisa, i njih bih naučio!' Ukazujući na njegovu učenost, posebno na planu hadiske nauke, Handžić kaže da 'ga smatraju jednim od posljednjih

sposobnih hafiza hadisa.' On je klasični primjer izuzetno nadarenog i svestrano obrazovanog islamskoga učenjaka, enciklopediste i to ne samo u islamskim znanostima.

Pošto je es-Sujuti u određenim znanostima još kao mlađić dostigao zavidan stepen, počeo je veoma rano dobijati diplome i dozvole za podučavanje drugih. Tako npr. već početkom 866. godine kada nije imao ni punih sedamnaest godina, dobiva dozvolu za podučavanje arapskoga jezika! Godine 872/1467. drži predavanja iz hadisa u džamiji Ibn Tuluna. Zbog velike umještosti i sposobnosti biva angažiran da predaje hadis na Šejhuniji, što je bila visoka čast koju su postigli samo najistaknutiji među muhaddisima!

Bio je šafijskoga mezheba i držao ga se skoro u potpunosti cijeloga svoga života. Međutim, budući da je bio specijalista u svim islamskim znanostima, te da je zasigurno dostigao stepen 'apsolutnog idžtihada' - kada se više nije morao vezati za određeni mezheb - on je pred kraj života u jednom manjem broju fikskih pitanja donio vlastite fetve - izlazeći iz okvira šafijskoga mezheba zbog čega je naišao na osudu mnogih suvremenika.

Vjerovatno su u velikoj mjeri ovi napadi utjecali da se u svojoj četvrtoj deceniji povuče iz javnog života, iako, naravno, glavni razlog treba tražiti u nestabilnosti i neredu na političkome planu, te neslaganju sa načinom ponašanja većine tadašnjih sultana, ali i kolega, uleme. O teškom stanju i o zavidnosti koja je vladala kod mnogih u njegovo vrijeme, sam es-Sujuti kaže: 'Živim u vremenu u kojem je Allah ispunio ljudska srca zavidnošću i u kojem preovlađuje zloba kod ljudi do te mjere da ona kola njihovim srcima kao što krv kola njihovim tijelima. (...) Ljubav prema položaju ljude je zaslijepila i zaglušila, pa su zapostavili i zaboravili

na šerijatsko znanje a pohrlili su za filozofijom i predali se njenome izučavanju, želeći na taj način da uznapreduju – međutim, Allah će takve samo unazaditi!’

Kao razlog njegovom izoliranju neki vide utjecaj tesavvufa, budući da je bio naklonjen tesavvufu i da je jedno vrijeme bio šejh u Hanikahu Bajbersa, najvećem kairskom hanikahu toga vremena.

Es-Sujuti je poznat i po tome što je učio pred izuzetno velikim brojem profesora i učenjaka. Interesantno je navesti da je među profesorima koji su mu predavali hadis bilo i nekoliko žena. Njegov učenik eš-Ša’rani u djelu *et-Tabekatus-sugra* bilježi es-Sujutijevu izjavu da je znanje sticao pred šest stotina učenjaka! Najistaknutiji među njima su bili:

- Hafiz Ibn Hadžer el-Askalani (umro 852. h. godine). Bio je jedan od velikana među islamskim učenjacima u raznim disciplinama, pogotovo u oblasti hadisa. Autor je brojnih djela, među kojima je i komentar el-Buharijeve zbirke hadisa. Navodi se da je es-Sujuti 869. godine, obavljajući hadždž, pio vodu zemzem čineći dovu da u fikhu dostigne stepen Siradžuddina el-Bulkinija, a u hadisu hafiza Ibn Hadžera el-Askalanija. Po mnogima dova mu je uslišana.
- Salih ibn Umer Alemuddin el-Bulkini (u. 868. god.), istaknuti šafijski učenjak, bio je dobro upućen u više islamskih znanosti. Autor je brojnih djela. Es-Sujuti je pred njim najviše izučavao šerijatsko pravo šafijskog mezheba i on mu je dao diplomu da može tome druge podučavati.
- Jahja ibn Sa’duddin Šerefuddin el-Munavi (u. 871. god.), istaknuti islamski učenjak, autor je brojnih

djela. Posebno se istakao u fikhu, pa je izvjesno vrijeme podučavao šafijski fikh, a bio je i vrhovni kadija Egipta. Pred njim je Es-Sujuti uglavnom učio fikh i tefsir. Iako mu je bio profesor komentirao je djelo svoga učenika. Tako je nastao *Fejdu-l-kadir* jedan od najčitanijih komentara ne samo *el-Džami'us-sagira*, nego hadiskih djela općenito.

- Muhjiddin Ebu Abdillah Muhammed ibn Sulejman er-Rumi el-Kafadži (u. 879. godine), svojevremeno najistaknutiji hanefijski učenjak u Egiptu. Napisao je brojna djela. Es-Sujuti je pred njim učio četrnaest godina, poglavito tefsir, fikh i usuli-fikh, te sintaksu i ostale discipline arapskoga jezika. Bio je prijatelj es-Sujutijeva oca. Zajedno su predavali u Šejhunijja medresi. Poznanstvo es-Sujutija i el-Kafadžija probudilo se kada je i sam es-Sujuti počeo podučavati u istoj medresi. Govoreći o njegovoj velikoj pomoći i samilosti koju je prema njemu pokazao, es-Sujuti kaže da ga je smatrao drugim ocem. Također je za njega rekao: 'Četrnaest godina sam bio uz njega, ali svaki put kada bih došao do njega on bi me upoznao sa nekim interesantnim temama i činjenicama koje nikada prije nisam čuo!'

Imajući u vidu es-Sujutijevu izuzetnu nadarenost i učestnost, iako se skoro u potpunosti povukao iz javnoga života od svoje četrdesete godine, iza sebe je ipak ostavio veliki broj učenika. Tome u prilog idu i činjenice da je vrlo rano počeo podučavati, te da su mu dolazili učenici željni znanja iz raznih krajeva tadašnjega islamskog svijeta.

Zahvaljujući čudesnoj memoriji i izvanrednom sintetičkom umu koji mu je omogućavao da priređuje ili diktira

nekoliko djela istovremeno napisao je čak 981 djelo iz različitih islamskih znanosti, od kojih je njih 234 već štampano. Skoro je nemoguće pronaći islamsku disciplinu o kojoj es-Sujuti nije napisao zasebno djelo. Ispisao je cjelovit tefsir Kur'ana pod naslovom *ed-Durrul-mensur fit-tefsir bil-me'sur*, protumačio ga po drugi put zajedno sa svojim profesorom el-Mehallijem i tako sačinio poznati *Tefsirul-Dželalejn*, prokomentirao je svih šest temeljnih hadiskih zbirki, kao i *Musned* Ibn Hanbela i *Muvettu* imami Malika, pokušao objediniti sve hadise u jednu zbirku sačinjavajući *Džemu'l-dževami*, odnosno *el-Džamiul-kebir*, te sačinio izuzetno popularnu zbirku sažimajući navedenu pod naslovom *el-Džamius-sagir li ehadisil-beširin-nezir*. Napisao je kapitalna djela iz terminologije, metodologije i drugih tefsirskih, hadiskih i šerijatskopравnih disciplina, te na desetine djela iz drugih (islamskih) znanosti.

Jedno od njegovih obimom manjih, ali ništa manje vrijednih, djela jeste risala *Stotinu odlika dana džume* koja pitkim i sasvim razumljivim jezikom, protkana hadisima Božijeg Poslanika, s.a.v.s., objašnjava zašto je petak toliko cijenjen u islamskoj tradiciji, pa se čak preferira i u odnosu na Lejletul-kadr.

SADRŽAJ

NAPOMENA PREVODIOCA	5
PRVA ODLIKA	
<i>Petak je mubarek-dan ovog ummeta</i>	8
DRUGA ODLIKA	
<i>Pokuđeno je petak postiti izdvojeno</i>	8
TREĆA ODLIKA	
<i>Pokuđeno je noć uoči petka izdvajati ibadetom</i>	12
ČETVRTA ODLIKA	
<i>Učenje sure Es-Sedžda i sure El-Insan</i> <i>petkom na sabah-namazu</i>	12
PETA ODLIKA	
<i>Sabah u džematu petkom</i> <i>najvredniji je namaz kod Allaha, dž.š.</i>	13
ŠESTA ODLIKA	
<i>Džuma-namaz (farz) sastoji se od dva rekata</i>	14
SEDMA ODLIKA	
<i>Džuma-namaz ravna se sa hadžom</i>	15
OSMA ODLIKA	
<i>Na džuma-namazu imam uči naglas</i>	15
DEVETA ODLIKA	
<i>Učenje sure El-Džumua i</i> <i>sure El-Munafkun na džuma-namazu</i>	15
DESETA ODLIKA	
<i>Džuma-namaz klanja se u džematu</i>	16
JEDANAESTA ODLIKA	
<i>Za džumu je potreban određen broj klanjača</i>	16

DVANAESTA ODLIKA	
<i>Džuma se obavlja u većim mjestima.....</i>	<i>17</i>
TRINAESTA ODLIKA	
<i>Džuma se obavlja dozvolom sultana</i>	<i>17</i>
ČETRANAESTA ODLIKA	
<i>Stanje onih koji izostaju sa džume</i>	<i>17</i>
PETNAESTA ODLIKA	
<i>Ko ostavlja džuma-namaz</i>	
<i>bit će mu srce zapečaćeno</i>	<i>18</i>
ŠESNAESTA ODLIKA	
<i>Za onoga ko izostavi džumu propisan je otkup</i>	<i>19</i>
SEDAMNAESTA ODLIKA	
<i>Džuma-namaz sadrži hutbu</i>	<i>20</i>
OSAMNAESTA ODLIKA	
<i>Prilikom hutbe obavezna je šutnja</i>	<i>20</i>
DEVETNAESTA ODLIKA	
<i>Zabranjeno je klanjati od trenutka</i>	
<i>kad imam sjedne na minber.....</i>	<i>23</i>
DVADESETA ODLIKA	
<i>Zabrana 'ihtibaa' tokom hutbe</i>	<i>24</i>
DVADESET PRVA ODLIKA	
<i>Petkom nije pokuđeno klanjati</i>	
<i>kad je sunce u zenitu</i>	<i>25</i>
DVADESET DRUGA ODLIKA	
<i>Jedino se petkom Džehennem ne potpaljuje.....</i>	<i>25</i>
DVADESET TREĆA ODLIKA	
<i>Petkom je kupanje pohvaljeno.....</i>	<i>25</i>
DVADESET ČETVRTA ODLIKA	
<i>Dupla nagrada za bračni odnos u petak.....</i>	<i>26</i>
DVADESET PETA I DVADESET ŠESTA ODLIKA	
<i>Petkom je pohvaljeno upotrijebiti misvak i miris.....</i>	<i>27</i>
DVADESET SEDMA ODLIKA	
<i>Petkom je pohvaljeno namazati (nauljiti) kosu</i>	<i>27</i>
DVADESET OSMI I DVADESET DEVETA ODLIKA	
<i>Rezanje nokata i skraćivanje brkova.....</i>	<i>29</i>

TRIDESETA ODLIKA

Petkom je pohvaljeno obući najljepše odjelo29

TRIDESET PRVA ODLIKA

Petkom treba džamiju nakaditi mirisom31

TRIDESET DRUGA ODLIKA

Petkom je lijepo poraniti u džamiju.....31

TRIDESET TREĆA ODLIKA

*Petkom nije pohvaljeno kasnije obavljati namaz
zbog velike vrućine, za razliku od drugih dana..... 34*

TRIDESET ČETVRTA ODLIKA

Odgađanje ručka i kajlule do iza džuma-namaza 34

TRIDESET PETA ODLIKA

*Ko odlazi na džuma-namaz za svaki korak
ima nagradu od godinu dana ibadeta35*

TRIDESET ŠESTA ODLIKA

Džuma-namaz ima dva ezana.....35

TRIDESET SEDMA ODLIKA

*Poželjno je biti zauzet ibadetom
sve dok se hatib ne ispne na minber..... 36*

TRIDESET OSMI ODLIKA

Učenje sure El-Kehf..... 36

TRIDESET DEVETA ODLIKA

Učenje sure El-Kehf u noći uoči petka38

ČETRDESETA ODLIKA

*Ko prouči sure El-Ihlas, El-Felek, En-Nas
i El-Fatiha nakon džume po sedam puta38*

ČETRDESET PRVA ODLIKA

*Učenje sura El-Kafirun i El-Ihlas
na akšam-namazu uoči petka.....39*

ČETRDESET DRUGA ODLIKA

*Učenje sura El-Džumua i El-Munafkun
na jaciji-namazu uoči petka39*

ČETRDESET TREĆA ODLIKA

Zabrana halki prije džuma-namaza.....39

ČETRDESET ČETVRTA ODLIKA

Zabrana putovanja petkom prije džuma-namaza..... 40

ČETRDESET PETA ODLIKA

Petkom se poništavaju grijesi..... 41

ČETRDESET ŠESTA ODLIKA

Ko umre u petak ili uoči petka

sačuvan je kaburskog azaba..... 42

ČETRDESET SEDMA ODLIKA

Ko umre u petak ili uoči petka

sačuvan je kaburskog ispitivanja..... 42

ČETRDESET OSMO ODLIKA

Petkom se podiže azab

od stanovnika berzaha (zagrobnog života)..... 43

ČETRDESET DEVETA ODLIKA

Petkom se okupljaju duše onih koji su preselili..... 43

PEDESETA ODLIKA

Petak je prvak svih dana..... 43

PEDESET PRVA ODLIKA

Petak je dan uvećanja nagrada i počasti..... 46

PEDESET DRUGA ODLIKA

Petak je spomenut u Kur'anu..... 49

PEDESET TREĆA ODLIKA

Petak je 'Šahid' i 'Mešhud', kojima se Allah zaklinje..... 49

PEDESET ČETVRTA ODLIKA

Petak je sačuvan za ovaj ummet..... 51

PEDESET PETA ODLIKA

Petak je dan oprosta za muslimane..... 52

PEDESET ŠESTA ODLIKA

Petak je dan oslobođanja od vatre..... 52

PEDESET SEDMA ODLIKA

Petkom postoji vrijeme kada se dove uslišavaju..... 52

PEDESET OSMO ODLIKA

Petkom se nagrada za sadaku umnogostručuje..... 58

PEDESET DEVETA ODLIKA

Petkom se i dobra i loša djela umnogostručuju..... 59

ŠEZDESETA ODLIKA	
<i>Učenje sure Ed-Duhan petkom i uoči petka</i>	<i>59</i>
ŠEZDESET PRVA ODLIKA	
<i>Učenje sure Ja-Sin uoči petka.....</i>	<i>60</i>
ŠEZDESET DRUGA ODLIKA	
<i>Učenje sure Alu Imran.....</i>	<i>60</i>
ŠEZDESET TREĆA ODLIKA	
<i>Učenje sure Hud</i>	<i>61</i>
ŠEZDESET ČETVRTA ODLIKA	
<i>Učenje sura El-Bekara i Alu Imran uoči petka.....</i>	<i>61</i>
ŠEZDESET PETA ODLIKA	
<i>Zikr petkom prije sabaha koji donosi oprost grijeha.....</i>	<i>61</i>
ŠEZDESET ŠESTA ODLIKA	
<i>Šta se govori uoči petka.....</i>	<i>62</i>
ŠEZDESET SEDMA ODLIKA	
<i>Donošenje salavata na Poslanika, s.a.v.s., petkom i uoči petka.....</i>	<i>63</i>
ŠEZDESET OSMA ŠEZDESET DEVETA I SEDAMDESETA ODLIKA	
<i>Posjećivanje bolesnika, ispraćanje dženaze i prisustvovanje sklapanju braka.....</i>	<i>64</i>
SEDAMDESET PRVA ODLIKA	
<i>Ulazak u Džennet</i>	<i>65</i>
SEDAMDESET DRUGA ODLIKA	
<i>Dolazak kući uoči petka</i>	<i>66</i>
SEDAMDESET TREĆA ODLIKA	
<i>Vraćanje u džamiju nakon džuma-namaza.....</i>	<i>66</i>
SEDAMDESET ČETVRTA ODLIKA	
<i>Isčekivanje ikindije nakon džume ima vrijednost umre.....</i>	<i>67</i>
SEDAMDESET PETA ODLIKA	
<i>Namaz za lakše pamćenje Kur'ana.....</i>	<i>67</i>
SEDAMDESET ŠESTA ODLIKA	
<i>Posjećivanje kabura petkom.....</i>	<i>71</i>
SEDAMDESET SEDMA ODLIKA	
<i>Petkom mrtvi znaju kada im u posjetu dolaze živi</i>	<i>71</i>

SEDAMDESET OSMA ODLIKA	
<i>Mrtvima se petkom izlažu djela njihovih potomaka</i>	<i>71</i>
SEDAMDESET DEVETA ODLIKA	
<i>Petkom ptice govore: "Selam, selam, dobri dane"</i>	<i>72</i>
OSAMDESETA ODLIKA	
<i>Klanjači džume poput su ili bolji od Musaove, a.s., delegacije</i>	<i>72</i>
OSAMDESET PRVA ODLIKA	
<i>Post petkom.....</i>	<i>73</i>
OSAMDESET DRUGA ODLIKA	
<i>Dva rekata poslije akšama uoči petka</i>	<i>73</i>
OSAMDESET TREĆA ODLIKA	
<i>Kada se petak očuva od grijeha</i>	<i>74</i>
OSAMDESET ČETVRTA ODLIKA	
<i>Dova pri ulasku u džamiju petkom.....</i>	<i>74</i>
OSAMDESET PETA ODLIKA	
<i>Petkom je pokušeno puštati krv.....</i>	<i>75</i>
OSAMDESET ŠESTA ODLIKA	
<i>Ko umre petkom ima nagradu šehida.....</i>	<i>75</i>
OSAMDESET SEDMA ODLIKA	
<i>Ko petkom klanja duha-namaz.....</i>	<i>76</i>
OSAMDESET OSMA ODLIKA	
<i>Kada petkom bude dan Arefata.....</i>	<i>78</i>
OSAMDESET DEVETA ODLIKA	
<i>Ko bude imao potrebu kod Allaha</i>	<i>78</i>
DEVEDESETA ODLIKA	
<i>Petkom su džehennemske kapije zatvorene.....</i>	<i>79</i>
DEVEDESET PRVA ODLIKA	
<i>Pohvaljeno je putovati uoči petka</i>	<i>80</i>
DEVEDESET DRUGA ODLIKA	
<i>Meleki s pločama od srebra</i>	<i>80</i>
DEVEDESET TREĆA ODLIKA	
<i>Viđenje Poslanika, s.a.v.s., u snu</i>	<i>81</i>
DEVEDESET ČETVRTA ODLIKA	
<i>Posjećivanje brata u ime Allaha.....</i>	<i>81</i>

DEVEDESET PETA ODLIKA

Neki učenjaci smatraju da petkom

nije pokuđeno klanjati poslije sabaha i iza ikindije.....81

DEVEDESET ŠESTA ODLIKA

Ko uđe petkom u džamiju pa klanja četiri rekata.....82

DEVEDESET SEDMA ODLIKA

Razumijevanje vjere.....82

DEVEDESET OSMA ODLIKA

Allah se ponosi pred melekima s klanjačima džume.....83

DEVEDESET DEVETA ODLIKA

Dova u toku petka.....83

STOTA ODLIKA

Proživljenje svih dana na Kijametskom danu..... 84

DŽELALUDDIN ES-SUJUTI 85

SADRŽAJ 91

